

ჩვენი სოფელი

გაზეთი გამოდის 2015 წლის ოქტომბრიდან

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა • 036ისი/2023 N 87

თუშეთის დასული ტერიტორია

ახალი ამბები

გვ 2-5

სამეგრელოს რეგიონი

- ოთარ შამუგია ბუგდიდის მუნიციპალიტეტში მეთხილე ფერმერებს შეხვდა
- თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში, ფერმერებმა 14,8 მლნ ლარის ღირებულების თხილის ბაღების მოვლის საშუალებები შეიძინეს
- ოთარ შამუგია თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში შექმნილი სამუშაო ჯგუფის წევრებს შეხვდა და საქმიანობის ანგარიშს გაეცნო
- ოთარ შამუგიამ სახელმწიფოს ხელშეწყობით გაშენებული ლურჯი მოცვის ბაღი და სამაცივრე მეურნეობა დაათვალიერა

- მარტვილის კანიონსა და ოკაცეს ჩანჩქერზე მოგზაურობა ღამით, 3D განათებების ფონზე, უკვე შესაძლებელია

- თბილისმა ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების მე-15 საერთაშორისო გამოფენას Wine Expo Georgia 2023 უმასპინძლა

- მთაწმინდის პარკში ყველის ფესტივალი ჩატარდა
- ალოობის სეზონის მოახლოებასთან დაკავშირებით, დედოფლისწყაროში სამუშაო შეხვედრა გაიმართა

საქართველოს მთავრობამ
ქვეყანაში ავთომობილური გაზაფხვის
ფართო სხანდარის უზრუნველყოფის და დახმარების
გადაწყვეტილება მიიღო

- მაღალმთიან დასახლებებში სამეწარმეო საქმიანობის ხელშეწყობის მიზნით, ახალი სახელმწიფო პროგრამა იწყება
- ოთარ შამუგია უმსხვილესი სავაჭრო კომპანიის LuLu Group International წარმომადგენლებს შეხვდა

გარემოს დაცვა

გვ 6

- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით, ახალი პლატფორმა „ტყის მეგობარი“ შეიქმნა

ბანათლები

გვ 7

- კონკურსის „მწვანე ჯილდო 2023“ გამარჯვებულები გამოვლინდნენ

ახალი პროგრამები

გვ 8-9

- საქართველოში აგროსასურსთო სისტემაში კლიმატის ცვლილებასთან ბრძოლის გაძლიერებისთვის ახალი პროექტი იწყება
- მაღალმთიან დასახლებებში სამეწარმეო საქმიანობის ხელშეწყობის მიზნით, ახალი სახელმწიფო პროგრამა იწყება
- ბიოწარმოების ხელშეწყობის პროგრამა

ქართული ღვინო

გვ 10-11

- „ქართულ ღვინოებს ხედავთ ყველა საუკეთესო სუფრაზე მსოფლიოში“, - ცნობილი ღვინის მაგისტრი საფრანგეთიდან, იზაბელ ლეგერონი
- საფერავის ფესტივალი „საფერავი“ აშშ-ში, ნიუ-იორკის შტატში უკვე მეორედ გაიმართა
- ქართველი მეღვინე ქალების მორიგი წარმატება ლონდონში
- ქართული ღვინის ექსპორტის გაზრდაზე ორიენტირებული მარკეტინგული აქტივობების მხარდაჭერის მიზნით, აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) სოფლის მეურნეობის პროგრამასა და ღვინის ეროვნულ სააგენტოს შორის თანამშრომლობის შეთანხმება გაფორმდა
- აფხაზეთში გავრცელებული ვაზის ჯიშები

წარმატების ისტორიები

გვ 12

- სართიჭალაში მდებარე წარმატებული მეურნეობა
- სოფელ ხირხონისში, სახელმწიფოს მხარდაჭერით, მაცვლის ბაღი გაშენდა
- სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი ცაგერში, რომელიც სხვადასხვა სახეობის 5 ტონამდე აწარმოებს თაფლს
- ოთარ შამუგიამ სიღნაღის მუნიციპალიტეტში ბეთისხილის პირველი სანერგე დაათვალიერა
- ჩხოროწყის მუნიციპალიტეტში სადრენაჟე არხები წესრიგდება
- ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში სადრენაჟე სისტემის აღდგენითი სამუშაოები მიმდინარეობს

სურსათი ეროვნული სააგენტო

გვ 13

- 7 ივნისს სურსათის უვნებლობის მსოფლიო დღე საქართველოში მასშტაბურად აღინიშნა

- დასავლეთ საქართველოში ფაროსანას საწინააღმდეგოდ წერტილოვანი წამლობები დაიწყო
- სურსათის ეროვნული სააგენტოს ვეტერინარები, ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების საწინააღმდეგოდ, მსხვილფეხა საქონელს ინსექტოკარიციდული პრეპარატებით ამუშავებენ

ბიომრავალფეროვნება

გვ 14

საქართველოს ბიომრავალფეროვნება

- წყრომი • ჭინჭრაქა • საპნის ხე • ლაბურნუმი

სასარგებლო რჩევები

გვ 15-16

მცენარეთა კარგი ტყუილი ნემატოდები - ფიტოპლემინები

- ლობოს მოყვანა საქართველოში

- სოიას მოყვანის ცნობარი

სამეგრელოს რეგიონი

ოთარ შამუგია ზუგდიდის მუნიციპალიტეტში მეთხილე ფერმერებს შეხვდა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია, ზუგდიდის მაჟორიტარ დეპუტატ ირაკლი ჩიქოვანთან ერთად, ზუგდიდის მუნიციპალიტეტში ადგილობრივ მეთხილე ფერმერებს შეხვდა და თხილის ბაღში აგროტექნიკური სამუშაოების განხორციელების პროცესს ადგილზე გაეცნო. ადგილობრივმა ფერმერებმა მინისტრს მიმდინარე სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია მიაწოდეს და კმაყოფილება გამოთქვეს თხილის მხარდაჭერი ახალი სახელმწიფო პროგრამის ამოქმედების გამო.

„სამეგრელოში გავცანით თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამის მიმდინარეობას, რომელიც გულისხმობს, ერთ ჰექტარზე გადაანგარიშებით, ფერმერებისთვის 500 ლარის გამოყოფას, რათა მათ ბაღების მოვლისთვის საჭირო საშუალებები შეიძინონ. ვფიქრობ, პროგრამა წარმატებით მიმდინარეობს. 15 მლნ ლარზე მეტია ათვისებული ფერმერების მხრიდან და, შესაბამისად, დღეს გვაქვს უფრო მეტი მოვლილი ბაღები, რაც მოგვცემს უკეთეს შედეგს როგორც მოსავლიანობის კუთხით, ასევე ხარისხობრივად. დასავლეთ საქართველოში ფერმერებისთვის თხილი არის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი შემოსავლის წყარო. მას აქვს დიდი პოტენციალი. შარშან, დაახლოებით 100 მლნ დოლარის ღირებულების თხილის ექსპორტი განხორციელდა. ვფიქრობ, კარგი მოვლის შემთხვევაში, მოსავლიანობის ზრდის პირობებში, შეგვიძლია, ეს მონაცემები გავაორმაგოთ“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში, ფერმერებმა 14,8 მლნ ლარის ღირებულების თხილის ბაღების მოვლის საშუალებაები შეიძინეს

თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში დარიცხული ქულების განადგობის პროცესის მიმდინარეობას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია ზუგდიდის მუნიციპალიტეტში, ზუგდიდის მაჟორიტარ დეპუტატ ირაკლი ჩიქოვანთან ერთად გაეცნო.

მინისტრი აგრომაღაზიაში იმყოფებოდა, სადაც ფერმერები დარიცხული ქულებით საჭირო შესაწამლ საშუალებებს იძენდნენ. ფერმერებთან საუბრის დროს მინისტრმა აღნიშნა, რომ თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა უკეთესად მოვლილი ბაღებს, ხარისხიან მოსავალს და მეტი შემოსავალს უზრუნველყოფს.

„თხილი სამეგრელოს მოსახლეობისათვის მნიშვნელოვანი შემოსავლის წყაროა. სახელმწიფო ყოველთვის გვერდში უდგას ფერმერებს; ერთობლივი ძალისხმევით, ვფიქრობ, რომ წელს გაცილებით უკეთესი მოსავალი გვექნება“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

მეთხილე ფერმერების მხარდასაჭერად, თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა გასული წლის ნოემბერში ამოქმედდა.

პროგრამაში მონაწილეობის მისაღებად, საქართველოს მოქალაქე ფიზიკურ პირს საკუთრებაში ან/და ფაქტობრივ მფლობელობაში უნდა გააჩნდეს თხილის ბაღი, ჯამურად არანაკლებ

0.2 ჰა და არაუმეტეს 3 ჰა. სუბსიდიის მოცულობა განისაზღვრება 500 ლარით - 1 ჰა თხილის ბაღზე გადაანგარიშებით.

ამ ეტაპზე, მეთხილე ფერმერებმა 14,8 მლნ ლარის ღირებულების თხილის ბაღების მოვლის საშუალებები შეიძინეს. დარიცხული ქულების რაოდენობა 21,5 მლნ ლარს აღემატება. პროგრამაში ჩართულ პირებზე სუბსიდია გაიცემა ლიბერთი ბანკის აგრობარათზე შესაბამისი ქულების დარიცხვით. საქართველოს მასშტაბით მოქმედ 500-ზე მეტ სპეციალიზებულ აგრომაღაზიაში დარიცხული ქულების გამოყენების ბოლო ვადა 2023 წლის 31 აგვისტოა.

ოთარ შამუგია თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში შექმნილი სამუშაო ჯგუფის წევრებს შეხვდა და საქმიანობის ანგარიშს გაეცნო

მინისტრს თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში შექმნილი სამუშაო ჯგუფის მიერ გაწეული საქმიანობის ანგარიში სამუშაო ჯგუფის უფროსმა ლაშა შალაბერიძემ გააცნო.

მინისტრმა თანამშრომლებს მადლობა გადაუხადა და აღნიშნა, რომ მასშტაბური სამუშაოები მცირე დროში და მაღალი პროფესიონალიზმით განხორციელდა.

„ყველაფერი გაკეთდა, რომ მიზნობრივი დახმარება გაგვეწია ფერმერებისთვის. ვფიქრობ, პროგრამა წარმატებით მიმდინარეობს. პარალელურ რეჟიმში, წლებია ვახორციელებთ ფაროსანასთან ბრძოლის ღონისძიებებს. სურსათის ეროვნული სააგენტო აქტიურად მუშაობს, რათა მავნებელთან ბრძოლა ეფექტიანი იყოს. ერთობლივი ძალისხმევით, ვფიქრობ, წელს გაცილებით უკეთესი მოსავალი გვექნება“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

აღსანიშნავია, რომ თხილის წარმოების ხელშე-

წყობის პროგრამის განხორციელების პირველ ეტაპზე, თხილის კადასტრში ბაღების რეგისტრაციის მიზნით, კადასტრის ოპერატორების ვიზიტი 300-მდე სოფელში განხორციელდა.

პროგრამის ფარგლებში შექმნილ კადასტრში რეგისტრირებულია 47,000 ჰექტარზე მეტი თხილის ბაღი; მათ შორის, 44,000 ჰექტარზე მეტი 0,2-3 ჰექტრის ფართობის, დაახლოებით 3,000 ჰექტარი კი, 3 ჰა-ზე მეტი ფართობის ბაღია.

სამუშაო ჯგუფში დასაქმებული იყო 140-ზე მეტი კადასტრის ოპერატორი, რომელთა შერჩევაც ადგილობრივი ახალგაზრდებისაგან მოხდა. მათ გადამზადების სპეციალური კურსი გაიარეს.

თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა ხორციელდება სოფლის განვითარების სააგენტოსა და სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრთან ერთად, სამეგრელოს რეგიონში

ზუგდიდის მაჟორიტარ დეპუტატი ირაკლი ჩიქოვანი და სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორი დავით წითლიძე იმყოფებოდნენ.

ოთარ შამუგია სახელმწიფო სახელმწიფოთ ხელშეწყობით გაშენებული ლურჯი მოცვის ბაღი და სამაცივრე მეურნეობა დაათვალიერა

ნიშნავს, რომ, მომავალ წლებში, 20-25 ათასი ტონა მოსავალი, ათეულობით მილიონი დოლარის ღირებულების ექსპორტის შესაძლებლობა და დასავლეთ საქართველოს რეგიონისთვის დამატებითი შემოსავალი გვექნება. სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, ჩვენ ვეხმარებით ფერმერებს წარმოების მთლიან ჯაჭვში - როგორც ბაღების გაშენებაში, ასევე სამაცივრე მეურნეობებისა და გადამამუშავებელი საწარმოების მოწყობაში”, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია, სამეგრელო-ზემო სვანეთის სახელმწიფო რწმუნებულ გიორგი გუგუჩიასთან ერთად, ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის სოფელ ნარაბენში, ადგილობრივი ფერმერების, დავით და დილარ თოდუების ბაღში, ლურჯი მოცვის მოსავლის აღების პროცესს გაეცნო.

„სამეგრელოში უკვე იწყება მოცვის მოსავლის აღება. მოგეხსენებათ, ჩვენ რამდენიმე წლის წინ დავიწყეთ მოცვის ბაღების გაშენების ხელშეწყობის პროგრამა. 2500 ჰექტარზე მეტ ფართობზე უკვე გაშენებულია ბაღები, რაც იმას

სამეგრელო-ზემო სვანეთის სახელმწიფო რწმუნებულმა გიორგი გუგუჩიამ რეგიონის ფერმერებისთვის სახელმწიფოს მხრიდან მხარდაჭერა პროგრამებზე გაამახვილა ყურადღება და აღნიშნა, რომ ყოველი ახალი გაშენებული ბაღი, სამაცივრე მეურნეობა თუ გადამამუშავებელი საწარმო ქმნის ახალ სამუშაო ადგილებს და ბრძის ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავალს.

ფერმერი დილარ თოდუა ერთ-ერთი პირველია, ვინც სოფლის განვითარების სააგენტოს პროგრამებით ისარგებლა. მან სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით, 2017, 2018, 2021 წლებში, ლურჯი მოცვის ბაღი გააშენა და სამაცივრე მეურნეობა მოაწყო. როგორც ფერმერმა აღნიშნა, ბაღების გაშენებას და მეურნეობის გაფართოებას სამომავლოდაც გეგმავს.

დავით და დილარ თოდუებმა პროგრამით „დანერგე მომავალი“ 238,000 ლარის თანადაფინანსება მიიღეს; ბაღების გაშენებისა და სამაცივრე მეურნეობის მოწყობის მიზნობრივობით გაცემული შეღავათიანი აგროკრედიტის თანხა 1 მლნ ლარს აჭარბებს.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს მასშტაბით, ლურჯი მოცვის გაშენების მიზნობრივობით გაცემული შეღავათიანი აგროკრედიტი 127,9 მლნ ლარს აღემატება. აღნიშნული სესხის პროცენტის სუბსიდირებას, 16,6 მლნ ლარის ოდენობით, სოფლის განვითარების სააგენტო ახორციელებს. მხოლოდ სამეგრელოს რეგიონში, ლურჯი მოცვის გაშენების მიზნობრივობით, გაცემულია 69 მლნ ლარზე მეტი, სოფლის განვითარების სააგენტოს თანადაფინანსება 9,8 მლნ ლარს აღემატება.

პროგრამის „დანერგე მომავალი“ ფარგლებში, ქვეყნის მასშტაბით, 41 მლნ ლარზე მეტი თანხით, ლურჯი მოცვის გაშენება 2,500 ჰა-ზე მეტ ფართობზე დაფინანსებული. მათ შორის, სამეგრელოს რეგიონში, 1,500 ჰექტარზე, 27 მლნ ლარზე მეტი ღირებულების ლურჯი მოცვია გაშენებული.

მარტვილის კანიონსა და ოკაცეს ჩანჩქერზე მოგზაურობა ღამით, 3D განათებების ფონზე, უკვე შესაძლებელია

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ოთარ შამუგიამ, მარტვილის კანიონსა და ოკაცეს ჩანჩქერზე მოწყობილი ღამის 3D განათებები დაათვალიერა. მინისტრთან ერთად იმყოფებოდნენ იმერეთის და სამეგრელოს რეგიონებში სახელმწიფო რწმუნებულები ზვიად შალამბერიძე და გიორგი გუგუჩია, ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი მაია ოშიაძე და დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარე დავით იოსებაშვილი.

სისტემა, ზიანს არ აყენებს გარემოს და, ამავდროულად, მოგზაურობას კიდევ უფრო სანახაობრივს ხდის.

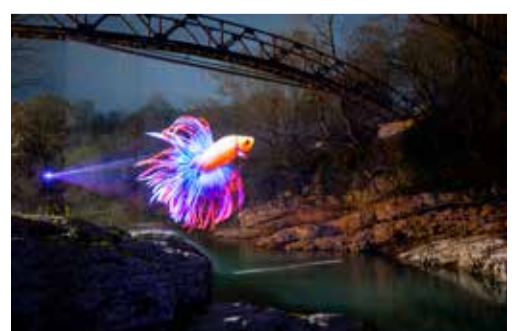
„დაცული ტერიტორიების გაფართოება ჩვენი ერთ-ერთი პრიორიტეტული საკითხია. შარშანდაახლოებით 120 000 ჰექტრით გაზარდეთ დაცული ტერიტორიების ფართობი. ეს მნიშვნელოვანია როგორც ჩვენი ბუნების დაცვის და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებისთვის, ასევე, ტურისტული მიმართულების განვითარებისთვის. გასულ წელს, ჩვენ დაცულ ტერიტორიებს, დაახლოებით, 900 000 ვიზიტორი ეწვია, მიმდინარე წელს კი, 5 თვის განმავლობაში, გასულ წელთან შედარებით, 50%-ით არის გაზრდილი ვიზიტორთა რაოდენობა. მნიშვნელოვანია, რომ ვიზიტორებს დავახვედროთ შესაბამისი ინფრასტრუქტურა, რისთვისაც არაერთ მნიშვნელოვან პროექტს ვახორციელებთ. ამჟამად მიმდინარეობს, დაახლოებით, 1200 კმ საფეხმავლო ბილიკების მოწყობა, რომელიც წლის ბოლოს დასრულდება. გასულ წელს დავიწყეთ მარტვილის კანიონსა და ოკაცეს ჩანჩქერის 3D განათების პროექტი, რაც უკვე დასრულდა და ვიზიტორებს უკვე საშუალება აქვთ, ღამის საათებში დაათვალიერონ ძალიან ლამაზი სანახაობა“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

პირველად საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე, მარტვილის კანიონსა და ოკაცეს ჩანჩქერზე მოგზაურობა ღამის საათებში შესაძლებელია. ეკომეგობრული, საერთაშორისო სტანდარტის შესაბამისი 3D განათების

აღსანიშნავია, რომ დღეიდან, მომდევნო 1 კვირის განმავლობაში, მარტვილის მუნიციპალიტეტის მკვიდრი მოსახლეობა მარტვილის კანიონზე, ხოლო ხონის მუნიციპალიტეტის მკვიდრი მოსახლეობა ოკაცეს ჩანჩქერზე, უფასოდ შეძლებს იმოგზაუროს 3D განათების ფონზე.

საქართველოს მთავრობის მხარდაჭერით, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის

სამინისტრო მუდმივად ბრუნავს დაცული ტერიტორიების განვითარებაზე. მიმდინარე წელს, სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით, სხვადასხვა დაცულ ტერიტორიაზე, ეკოტურიზმის განვითარებისთვის, 22.5 მილიონამდე ლარის ინვესტიცია განხორციელდება. აღნიშნულის ფარგლებში, უკვე მოეწყო მარტვილის კანიონსა და ოკაცეს ჩანჩქერზე 3D განათების სისტემები, რომლის საერთო ბიუჯეტი 4 მილიონ ლარია.

საქართველოს მთავრობა

ქვეყანაში ავტომობილების გაყიდვის

ევრო 5 სტანდარტის შემოღებასთან დაკავშირებით

გადაწყვეტილება მიიღო

„გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულება ჰაერის დაბინძურების მინიმუმამდე შემცირებაა. ამ კუთხით, სამინისტრომ, საქართველოს პარლამენტთან ერთად, უმნიშვნელოვანესი რეგულაციები მიიღო და აქტიურად მიმდინარეობს მათი აღსრულება-დანერგვის პროცესი“ - განაცხადა ოთარ შამუგია მთავრობის სხდომის დასრულების შემდგომ.

როგორც მინისტრმა აღნიშნა, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო ჰაერის ხარისხის მონიტორინგს რეგულარულად ახორციელებს. ამასთან, სამინისტრომ გააგრძელა მუშაობა სამრეწველო საწარმოებიდან ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევების უწყვეტი თვითმონიტორინგის სისტემების სრულად დანერგვის მიმართულებით. ამ ეტაპზე, დაახლოებით, 50-მდე აქტიური საწარმოდან ელექტრონულ სისტემაში დანერგვისთვის მოწოდებულია 20 მსხვილი საწარმო, დანარჩენი საწარმოების უმრავლესობაში კი, მიმდინარეობს ფილტრებისა და მონიტორინგის სისტემების მონტაჟის პროცესი.

„ჩვენი მიზანია, წლის ბოლომდე ქვეყანაში მოქმედი ყველა მსხვილი სამრეწველო საწარმო იყოს აღჭურვილი თანამედროვე ფილტრებითა და ონლაინ მონიტორინგის სისტემებით, რაც მნიშვნელოვანი წინაპირობაა სამრეწველო სექტორიდან ჰაერის დაბინძურების შესამცირებლად. ამასთან, ამ მიმართულებით, კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი წინგადადგმული ნაბიჯია „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ ახალი კანონპროექტი, რომლის განხილვაც პარლამენტში უკვე მიმდინარეობს“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

საქართველოს მთავრობის სხდომაზე მიღებული გადაწყვეტილებების შედეგად, „ატმოსფერული ჰაერის მავნე ნივთიერებებით დამაბინძურებელი სხვადასხვა სახეობის სატრანსპორტო და სხვა მოძრა-ვმქანავი საშუალებებიდან გაფრქვევის (გამონაბოლქვის) ევროკავშირის კანონმდებლობით გათვალისწინებული ზღვრულად დასაშვები ნორმების საქართველოს ტერიტორიაზე სრულყოფილად შემოღების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტი დამტკიცდა. სატრანსპორტო სექტორიდან ჰაერის დაბინძურების ეტაპობრივი შემცირების მიზნით, 2024 წლის 1 იანვრიდან, ქვეყანაში 2013 წლამდე გამოშვებული ავტომობილების იმპორტი იზღუდება. ავტომობილებისთვის ე.წ. ევრო 5 სტანდარტის შესაბამისი გამონაბოლქვის ზღვრული ნორმები მტკიცდება და ქვეყანაში ვეღარ დარეგისტრირდება ავტომობილი, რომლის ემისიის სტანდარტი ვერ აკმაყოფილებს ევრო 5 ნორმას. რეგისტრაცია (იმპორტი) დაიშვება მხოლოდ იმ ქვეყნებიდან, სადაც შემოღებულია ევრო 5 და უფრო მაღალი სტანდარტი.

„ბოლო წლებში, აღნიშნული ქვეყნებიდან ავტომობილების იმპორტის წილი ჯამურ იმპორტში, დაახლოებით, 98%-ს შეადგენს. შესაბამისად, ავტომობილების იმპორტის ბიზნესოპერატორებს არ შეექმნებათ ახალ ბაზრებზე გადაწყობის პრობლემა. რეგულაცია შეეხება მსუბუქ და მძიმე სამგზავრო ავტომობილებს (მათ შორის ავტობუსებს და მიკროავტობუსებს) და მსუბუქ და მძიმე სატვირთო საავტომობილო საშუალებებს (ანუ M1, M2, M3 და N1, N2, N3 კატეგორიის ავტომობილების პირველად და დროებით რეგისტრაციას). რეგულაცია მოქმედებს მსოფლიოს უმეტეს ქვეყნებსა და აბსოლუტურად ყველა მებობელ ქვეყანაში. ამ რეგულაციის შემოღება კიდევ უფრო დაახლოვებს ქვეყანას ევროპულ სტანდარტებთან“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

ტექნიკური რეგლამენტი არ შეეხება ქვეყანაში უკვე დარეგისტრირებულ ავტომობილებს და ავტომობილების ექსპორტს, რეექსპორტს და

ტრანზიტს. ასევე, არ ვრცელდება ისტორიული ინტერესის სატრანსპორტო საშუალებაზე, სპორტულ ავტომობილებზე, რომელიც არ არის განკუთვნილი საგზაო მოძრაობაში მონაწილეობის მისაღებად და სახანძრო ან/და სამაშველო ღონისძიებების შესრულებისათვის გათვალისწინებულ სატრანსპორტო საშუალებებზე. რეგულაცია მსუბუქი ავტომობილებისთვის 2024 წლის 1 იანვრიდან ამოქმედდება, ხოლო ავტობუსებისა და სატვირთო ავტომობილებისთვის 2025 წლიდან.

მთავრობის სხდომაზე მიღებული გადაწყვეტილებით, დროებით აიკრძალება ნარჩენის - ე.წ. კატალიზური კონვერტორის ექსპორტი, რაც შეამცირებს რეალიზაციის მიზნით, ე.წ. კატალიზატორების სპეციალურად ამოღებას ავტომობილებიდან და ხელს შეუწყობს ავტომობილების გამონაბოლქვით ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შემცირებას.

ავტოტრანსპორტიდან ჰაერის დაბინძურების პრევენციის მიზნით, მიმდინარე წლიდან, მსხვილ ქალაქებში დაიწყება ხილული, ჭარბი გამონაბოლქვის მქონე სატრანსპორტო საშუალებების გზებზე კონტროლი სპეციალური აპარატურის საშუალებით.

„შემუშავდა ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში ცვლილებების პროექტი, რომელიც, 2023 წლის მეორე ნახევრიდან, ითვალისწინებს სატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვის გზებზე კონტროლს სპეციალური აპარატურის საშუალებით, რომელსაც პარლამენტი ახლა განიხილავს. ვფიქრობ, ერთობლივად, ყველა ქმედება აუცილებლად მოგვცემს დადებით შედეგს, რაც გააუმჯობესებს ქვეყანაში ჰაერის ხარისხს, ამავედროულად, ხელს შეუწყობს საგზაო უსაფრთხოების გაუმჯობესებასაც“, - აღნიშნა ოთარ შამუგიამ.

ოთარ შამუგია უმსხვილესი სავაჭრო კომპანიის LULU GROUP INTERNATIONAL წარმომადგენლებს შეხვდა

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია არაბთა გაერთიანებულ საამიროების ერთ-ერთი უმსხვილესი სავაჭრო კომპანიის „ლულუ გრუპ ინტერნეიშნალ“ (LuLu Group International) წარმომადგენლებს შეხვდა.

შეხვედრაზე მხარეებმა საქართველოში წარმოებული აგროსასურსათო პროდუქციის ექსპორტი და კომპანიის კუთვნილ სავაჭრო ქსელში განთავსების საკითხი განიხილეს. როგორც მინისტრმა აღნიშნა, გარკვეული ქართული პროდუქტი LuLu Group-ის სავაჭრო ქსელის რამდენიმე ობიექტში უკვე იყიდება. „საქართველოს მთავრობის მხარდაჭერით,

შესაბამისი სახელმწიფო პროექტების განხორციელებით, ქვეყანაში ყოველწლიურად იზრდება ადგილობრივი წარმოება, შემნახველი და გადამამუშავებელი სიმძლავრეები, რაც ასევე ზრდის ქართული ხარისხიანი და კონკურენტუნარიანი პროდუქციის ექსპორტო პოტენციალს. ჩვენ აქტიურად ვმუშაობთ ბაზრების დივერსიფიკაციის და მსოფლიოს მასშტაბით, ქართული პროდუქტების პოპულარიზაციის მიმართულებით. ამ მიზნით, სახელმწიფოს ხელშეწყობით, ქართული პროდუქცია ყველა მნიშვნელოვან საერთაშორისო გამოფენაზე წარმოდგენილი. უნდა აღინიშნოს, რომ LuLu Group -ის სავაჭრო ქსელში პროდუქციის განთავსება, კარგი შესაძლებლობაა როგორც ჩვენი მეწარმეებისთვის გაზარდონ ექსპორტი, ასევე, ქართული ნაწარმის პოპულარიზაციისათვის. ჩვენ ყველაფერს გავაკეთებთ მეწარმეთა

მხარდაჭერის და ქართული პროდუქციის ექსპორტის ზრდისთვის“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

შეხვედრაზე LuLu Group International-ის დირექტორმა, სალიმ მუსალიამ აბუმ (Salim M.A) აღნიშნა, რომ ქართული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის მიმართ ინტერესი სულ უფრო მზარდია, შესაბამისად, კომპანიას სურვილი აქვს გაზარდოს საქართველოდან იმპორტი.

„LuLu Group-ი ოპერირებს მსოფლიოს 23 ქვეყანაში (გალფის, ახლო აღმოსავლეთის, აზიის, ამერიკისა და ევროპის ქვეყნები), სადაც ფლობს საცალო ვაჭრობის ქსელს LuLu (248 ჰიპერმარკეტი და 24 სავაჭრო ცენტრი) და სადისტრიბუციო კომპანიებს. კომპანიის წლიური ბრუნვა 9 მილიარდი აშშ დოლარია. ჩვენ სურვილი გვაქვს, სავაჭრო ქსელში ქართული ხილი, ბოსტნეული, მშრალი ხილი, თხილეული,

ცხვრის ხორცი და სხვა პროდუქცია იყოს წარმოდგენილი“, - განაცხადა სალიმ მუსალიამ აბუმ და მზადყოფნა გამოთქვა, შეხვედრის შედეგად მოლაპარაკება აწარმოოს სამომავლო თანამშრომლობისთვის.

როგორც შეხვედრაზე აღინიშნა, საქართველოში ფიტო და ვეტერინარული სერტიფიკატების გაცემა საერთაშორისო სტანდარტით ხდება. ქვეყანაში ყველაფერი კეთდება, რომ წარმოებული პროდუქცია იყოს მაღალი ხარისხის და აკმაყოფილებდეს სტანდარტებს.

შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე თენგიზ ნასარიძე, სურსათის ეროვნული სააგენტოს უფროსი ბურაბ ჩეკუაშვილი, სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორის მოადგილე გიორგი ჯობლაძე და LuLu Group International-ის პარტნიორი ქართული კომპანიის „აგროლინი“ წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

LuLu Group International-ი არაბთა გაერთიანებულ საამიროებში უმსხვილეს სავაჭრო კომპანიას წარმოადგენს. მისი საქმიანობის სფერო მოიცავს საცალო ვაჭრობის, ჰიპერმარკეტების და სავაჭრო ცენტრების მართვის, პროდუქციის წარმოება-გადამუშავების, საბითუმო დისტრიბუციის, სასტუმროებისა და უძრავი ქონების განვითარების მიმართულებებს. LuLu Group International-ში დასაქმებულია საერთო რაოდენობა 60 000-ს აღემატება.

თბილისმა ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების მე-15 საერთაშორისო გამოფენას WINE EXPO GEORGIA 2023 უმასპინძლა

გამოფენის სტუმრებს, სამი დღის განმავლობაში, შესაძლებლობა ჰქონდათ, გაეცნობოდნენ სხვადასხვა ქვეყნის 200-მდე კომპანიის წარმოებულ როგორც ალკოჰოლურ სასმელებს, ასევე, ღვინის ინდუსტრიაში არსებულ ტექნოლოგიებს, მანქანა-დანადგარებს, აქსესუარებსა და სერვისებს. გამოფენის ფარგლებში ჩატარდა ღვინის ექსპორტის ფორუმი - Winexpo Forum. ფორუმზე შეხვედრები გაიმართა ღვინის იმპორტიორებთან, დისკუსიის რეჟიმში მოეწყო სხვადასხვა ქვეყნის ბაზრის განხილვა.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, გამოფენაში 40-მდე მცირე, საშუალო და საოჯახო მარანი მონაწილეობდა.

გამოფენის ფარგლებში, ტრადიციულად, საერთაშორისო კონკურსი Georgian International Wine Award ჩატარდა. ჟიურის შემადგენლობაში შედიოდა 5 ქვეყნის 11 ცნობილი ღვინის მაგისტრი და სომელიე, რომელთაც 250-მდე ღვინო შეაფასეს. გამარჯვებული ღვინოები 8 კატეგორიაში გამოვლინდა, რომელთაც ოქროს, ვერცხლის და ბრინჯაოს მედლები გადაეცათ.

კონკურსის ჟიურის თავმჯდომარეობდა ღვინის ცნობილი მაგისტრი ბრიტანეთიდან ტიმ ატკინი - მრავალი ჯილდოს მფლობელი, ღვინის მწერალი, ჰარპერის, დეკანტერის და მრავალი სხვა გამოცემის ავტორი.

ჟიურის წევრი იყო ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარე ლევან მეხუზლა.

„მსგავსი მასშტაბის კონკურსებში მონაწილეობა ძალიან მნიშვნელოვანია ქართული ღვინის პოპულარიზაციისთვის. შთაბეჭდილება წლებად აღწევს კონკურსში მონაწილეთა და გამარჯვებულთა რაოდენობა, რაც მოწმობს, რომ ქვეყანაში დარგი სულ უფრო მეტად ვითარდება, იქმნება ახალი ღვინის კომპანიები, ინერგება წარმოების თანამედროვე ტექნოლოგიები და იზრდება ქართული ღვინის ხარისხი. ხაზი უნდა გაესვას, რომ კონკურსის ჟიურის წევრები არიან მსოფლიოში აღიარებული ღვინის ექსპერტები და სპეციალისტები, რომელთა მოსაზრება და შეფასება მნიშვნელოვანია საერთაშორისო ბაზარზე ქართული ღვინის დამკვიდრებისთვის“, - აღნიშნა ლევან მეხუზლამ.

გამოფენის ფარგლებში, ასევე გაიმართა კონკურსის Wine Travel Awards-ის დაჯილდოების ცერემონია. პრესტიჟულ საერთაშორისო ღვინის ტურიზმის კონკურსში Wine Travel Awards 300-მდე კომპანია მონაწილეობდა მსოფლიოს

30 ქვეყნიდან. საქართველოდან წარმოდგენილმა კომპანიებმა: „მელვინეობა შუმი“, „შატო მუხრანი“, „ასკანელი“, „ვინექსო ჯორჯია“; ასევე, ღვინის ბლოგერებმა - სოფია ნიკაბაძემ და დარია ხოლოდილინამ, ონლაინ ხმის მიცემით სხვადასხვა ნომინაციაში გაიმარჯვეს. „მელვინეობა შუმი“ 7 ნომინაციაში გაიმარჯვა. ამასთან, კონკურსის ჟიურისგან მიიღო 3 უმაღლესი ჯილდო - ტროფი: Art & History Object (ხელოვნებისა და ისტორიის ობიექტი), Must Visit (სუცილებლად სანახავი), Progressive Approach (პროგრესული კონცეფცია).

„ექსპოჯორჯიას“ ორგანიზებით, 2-4 ივნისს, WinExpo Georgia 2023-ის მხარდაჭერით გაიმართა დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო და ღვინის ეროვნული სააგენტო იყვნენ. ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების საერთაშორისო გამოფენა WINEXPO კავკასიის რეგიონში, მელვინეობის დარგში, ერთ-ერთი ყველაზე მასშტაბური ღვინის დღეა, რომელიც დარგისთვის მნიშვნელოვან სხვადასხვა აქტივობას აერთიანებს. გამოფენა 2 ივნისს, გაიმართა დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგამ, გამოფენების ცენტრის „ექსპოჯორჯია“ დირექტორმა, რესან ქიქავამ და კონკურსის Georgian International Wine Award ჟიურის თავმჯდომარემ, ღვინის მაგისტრმა, ტიმ ატკინმა გახსნეს.

მთაწმინდის პარკში ყველის ფესტივალი ჩატარდა

ფესტივალზე საკუთარი პროდუქცია ყველის 45-მა მწარმოებელმა წარმოადგინა. ყველის ტრადიციულ სახეობებთან ერთად, ფესტივალის სტუმრები ახალ, ინოვაციურ პროდუქციასაც გაეცნენ.

აქვს საკუთარი ფესტივალი და წლიდან წლამდე, უამრავი მომხმარებელი ელოდება მას.

ფესტივალის სტუმრებს საქართველოში წარმოებული ყველის არაერთი სახეობის, მათ შორის: დამბალხაჭოს, ჩეჩილის, ტენილის, სულგუნის, თაფლსა და ღვინოში დავარგებული ყველის, შებოლილი სულგუნისა და თხის ყველის ნაირსახეობების დაგემოვნების და შეძენის საშუალება ჰქონდათ.

ყველის ფესტივალს, რომელიც ქართული ყველის მწარმოებელთა გილდიის ორგანიზებით ჩატარდა, მთაწმინდის პარკმა უმასპინძლა. ღვინის დღის მხარდაჭერი იყო გაგრძელებული დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს.

„სახელმწიფო მხარს უჭერს მერძევეობის დარგის განვითარებას, როგორც პირველადი წარმოების, ასევე, გადამამუშავების და საერთაშორისო სტანდარტებისა და სისტემების დანერგვის მიმართულებებით. აღნიშნული ფესტივალიც, რომელიც უკვე წლებია სამინისტროს მხარდაჭერით იმართება, ემსახურება მწარმოებლების აქტიურ მხარდაჭერას და ქართული ხარისხიანი პროდუქციის პოპულარიზაციას“, - აღნიშნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სურსათის პოლიტიკის დეპარტამენტის უფროსმა, თენგიზ კალანდაძემ. ყველის მწარმოებელთა გილდიის თავმჯდომარის, ქართული ყველის ისტორიის მკვლევარის, ანა მიქაძე-ჩიკვაიძის თქმით, ფესტივალი არის საუკეთესო საშუალება, მწარმოებლებმა საკუთარი პროდუქცია გააცნონ მომხმარებელს; ეს არის გარკვეული წარმატება, როდესაც სექტორს

ალოობის სეზონის მოახლოებასთან დაკავშირებით, დედოფლისწყაროში სამუშაო შეხვედრა გაიმართა

შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე თენგიზ ნასარიძე, კახეთის სახელმწიფო რწმუნებული გიორგი ალადაშვილი, რეგიონის მუნიციპალიტეტების ხელმძღვანელი პირები და ფერმერები ესწრებოდნენ.

მობილიზებულია, დაახლოებით, 300 ერთეული მოსავლის ამღები ტექნიკა. ვფიქრობთ, რომ ერთობლივი, კოორდინირებული ძალისხმევით სეზონი წარმატებით ჩაივლის. აღსანიშნავია, რომ სახელმწიფო, თავისი პოლიტიკის ფარგლებში, ხელს უწყობს მარცვლოვანი კულტურების წარმოებას. ბოლო წლებში, ამ მიმართულებით მზარდი დინამიკა გვაქვს. გასულ წელს, 2020 წელთან შედარებით, 60%-ით გაიზარდა მარცვლოვანი კულტურების წარმოება. ვფიქრობთ, ეს პროცესი წელსაც შენარჩუნდება. აქვე მინდა აღვნიშნო, რომ სახელმწიფომ მიიღო გადაწყვეტილება, რომელიც იმპორტირებულ ფქვილზე დამატებითი საფასურის დაწესებას ითვალისწინებს. აღნიშნული გადაწყვეტილება ხელს შეუწყობს ადგილობრივად წარმოებული ხორბლის კონკურენტუნარიანობის ზრდას“, - განაცხადა თენგიზ ნასარიძემ.

ხელისუფლების წარმომადგენლებმა და ადგილობრივმა ფერმერებმა ალოობის სეზონის ჩატარებასთან დაკავშირებული საკითხები განიხილეს.

„კახეთის რეგიონში მარცვლოვანი კულტურების აღების პროცესი, ალოობა იწყება. სამუშაო შეხვედრაზე ვიმსჯელებთ ყველა იმ საკითხზე, რაც დაკავშირებულია ამ პროცესის შეუფერხებელ და წარმატებულ განხორციელებასთან. სახელმწიფო ყველა წინაპირობას ქმნის ხორბლის მოსავლის ორგანიზებულად დაბინავებისთვის, თუმცა, საყურადღებოა კლიმატური ფაქტორები. ტრადიციულად, სამინისტროში შექმნილია საკოორდინაციო ჯგუფი, რომელშიც ჩართული არიან შესაბამისი სტრუქტურების წარმომადგენლები. მოსავლის შეუფერხებლად ასაღებად, სახელმწიფოსა და კერძო სექტორის მიერ

კახეთის სახელმწიფო რწმუნებულის, გიორგი ალადაშვილის განცხადებით, ყველა პირობა შექმნილი იმისათვის, რომ ალოობის სეზონი წარმატებით ჩატარდეს და ფერმერებს მოსავალი დაუბინავებელი არ დარჩეთ.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით, ახალი პლატფორმა „ტყის მეგობარი“ შეიქმნა

პლატფორმის „ტყის მეგობარი“ პრეზენტაცია ბოტანიკურ ბაღში გაიმართა. ღონისძიებას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია, საქართველოში აკრედიტირებული დიპლომატიური კორპუსის, ბიზნესსექტორის და გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ. ოთარ შამუგიამ, პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის თავმჯდომარემ, მაია ბითაძემ და გაეროს განვითარების პროგრამის მუდმივმა წარმომადგენელმა საქართველოში ნიკ ბერესფორდმა, სიტყვით გამოსვლისას, ტყის მნიშვნელობის გაცნობიერებისა და დაცვის ღონისძიებებში საზოგადოების ჩართულობის შესახებ ისაუბრეს.

„ეს ინიციატივა, რომლის სათავეშიც დგას საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო და პირადად ბატონი მინისტრი ოთარ შამუგია, ძალიან მნიშვნელოვანია. გვიხარია, რომ გაეროს განვითარების პროგრამის ბიომრავალფეროვნების ფინანსირების ინიციატივამ (BIOFIN) დააფინანსა. BIOFIN მთელ მსოფლიოში ძალიან მნიშვნელოვან ინიციატივებს ახორციელებს და დარწმუნებული ვართ, რომ ეს იქნება მისი ერთ-ერთი წარმატებული პროექტი საქართველოში“, - განაცხადა ნიკ ბერესფორდმა.

პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის თავმჯდომარემ, მაია ბითაძემ აღნიშნა, რომ სატყეო სექტორში საზოგადოების ჩართულობის კომპონენტის გაძლიერება მნიშვნელოვანია.

„საქართველოს პარლამენტის სახელით, სრულ მხარდაჭერას ვუცხადებ პლატფორმას, რომელიც სამინისტროს შრომის შედეგად შეიქმნა. ვფიქრობ, ეს იქნება კიდევ ერთი ძალიან მნიშვნელოვანი პლატფორმა“, - განაცხადა მაია ბითაძემ.

გორც ფინანსური მხარდაჭერისთვის, ისე ცოდნისა და კომპეტენციების გაზიარებისთვის.

მოხალისეობრივი პლატფორმა „ტყის მეგობარი“ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ეროვნული სატყეო სააგენტოს, გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ბიომრავალფეროვნების ფინანსირების ინიციატივის (BIOFIN) ხელშეწყობით შეიქმნა.

პლატფორმა „ტყის მეგობარი“ იწვევს ყველას - კერძო კომპანიებს, მოხალისეებს, როგორც ინდივიდუალურ პირებს, ასევე იდებს გარშემო გაერთიანებულ ჯგუფებს, საკუთარი წვლილი შეიტანონ და უშუალო მონაწილეობა მიიღონ ტყის გაშენების ღონისძიებებში.

პლატფორმაზე დარეგისტრირებული მონაწილეები ონლაინ რეჟიმში მიაღწევენ თვალს მათ მიერ არჩეული პროექტების მსვლელობას, საინტერესო და სასარგებლო თემატურ ინფორმაციასაც მიიღებენ როგორც დარგის სპეციალისტებისგან, ისე გარემოსდაცველებისგან.

განახლებული ტყის მართვის გეგმების მქონე სატყეო უბნების გათვალისწინებით, 2023 წლისთვის, ტყის გაშენების სამიზნე რეგიონებია კახეთი, სამცხე-ჯავახეთი, გურია, რაჭა-ლეჩხუმ-ქვემო სვანეთი. 2024 წლიდან, პლატფორმა ყველა რეგიონს მოიცავს.

კონკურსის „მწვანე ჯილდო 2023“ გამარჯვებულები გამოვლინდნენ

გარემოს დაცვის მსოფლიო დღისადმი მიძღვნილ ღონისძიებაზე გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ბანათლიბის ცენტრის კონკურსის „მწვანე ჯილდო“ გამარჯვებულები გამოვლინდნენ. გამომცხადებულ კონკურსში პედაგოგები და აღმზრდელები მთელი საქართველოს მასშტაბით მონაწილეობდნენ.

ერთმანეთზე ზრუნავს და მაღალია მოსწავლეთა თვითშეფასება. ცდილობს მოსწავლეებს შესთავაზოს მრავალფეროვანი და მათ საჭიროებებზე მორგებული აქტივობები და რესურსები. იყენებს ციფრულ ტექნოლოგიებს სწავლების ეფექტურობის ასამაღლებლად. 2021 წლის ივნისიდან მისი სკოლა ჩართულია ეკო-სკოლის საერთაშორისო პროგრამაში, რომლის მიზნებია სკოლების მდგრადობა, მოსწავლეების სასკოლო საზოგადოებისა და თემის კონკრეტული ქმედებების განხორციელება მდგრადობის კუთხით, მოსწავლეთა ცნობიერების ამაღლება გლობალურ საკითხებში, ახალგაზრდების გაძლიერება, რათა მათ თავიანთი წვლილი შეიტანონ დედამიწის მდგრად განვითარებაში პრაქტიკული ქმედებებით და ინიციატივებით.

კონკურსის გამარჯვებულებს ჯილდოები გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ გადასცა.

„თანამედროვე გამოწვევების გამკლავებისთვის ერთ-ერთი მთავარი გზა განათლებაა. ამ გზაზე მასწავლებლების როლი უმნიშვნელოვანესია და ამისთვის მადლობა მინდა გადაგიხადოთ. დაჯილდოების ღონისძიება დაიგეგმა გარემოს დაცვის მსოფლიო დღის ფარგლებში, რომელსაც მსოფლიო 5 ივნისს აღნიშნავს. იმისთვის, რომ გვქონდეს ჯანსაღი გარემო, მნიშვნელოვანია საზოგადოების ერთიანობა. ამ მხრივ საინტერესო ინიციატივები გვაქვს, მათ შორისაა რამდენიმე დღის წინ გახსნილი ახალი პლატფორმა „ტყის მეგობარი“, რომლის მიზანია, საზოგადოება მაქსიმალურად ჩაერთოს ტყის აღდგენის, მოვლისა და დაცვის ღონისძიებებში. სახელმწიფოს როლი გარემოზე ზრუნვის ნაწილში უმნიშვნელოვანესია. ბოლო წლების განმავლობაში გვატარეთ კონკრეტული რეფორმები ჰაერის, წყლის, ნიადაგის დაბინძურებისგან დასაცავად. მნიშვნელოვანი ღონისძიებები განხორციელდება მომავალშიც.

„მწვანე ჯილდო - სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება 2023“ ქ.თბილისის N19 საბავშვო ბაღის აღმზრდელმა ნათია მუმლაძემ მოიპოვა. ნათია მუმლაძე აღნიშნავს, რომ ის ცდილობს თითოეული თემა აღსაზრდელებს მათთვის გასაგებ ენაზე მიაწოდოს თამაშის, ექსპერიმენტების და ცდების სახით, რასაც ბავშვები მარტივად ითვისებენ. მის მიერ განხორციელებული აქტივობებისა და პროექტების შედეგად, როგორცაა წითელი წიგნის ილუსტრირება, ნარჩენების დახარისხება და ჩასაბარებელ პუნქტში მიტანა, ეკოტრანსპორტი, წყლის დაზოგვა და ენერგოეფექტურობა ბავშვებმა აითვისეს ცოდნა იმის შესახებ, თუ რა სარგებლობა მოაქვთ მცენარეებს და ცხოველებს ადამიანებისათვის, რის შედეგად ბავშვები მზრუნველობას იჩენენ მათ მიმართ. კარგად აქვთ გააზრებული, რომ არ უნდა დააბინძურონ გარემო, ესმით გარემოზე ზრუნვის დადებითი შედეგები და აუცილებლობა.

„მწვანე ჯილდო - გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში 2023“ გორის მუნიციპალიტეტის N12 საჯარო სკოლის ბიოლოგისა და ბუნებისმეტყველების მასწავლებელმა ასმათ ლეჟავამ მოიპოვა. ასმათ ლეჟავა აღნიშნავს, რომ მთავარ პროფესიულ მიღწევად თვლის მოსწავლეებში ნდობისა და სიყვარულის მოპოვებას, პოზიტიური, უსაფრთხო, მეგობრული ატმოსფეროს შექმნას, სადაც ყველა

„კონკურსმა „მწვანე ჯილდო“ დიდი მოტივაცია მომცა. კონკურსის ფარგლებში განვახორციელეთ საინტერესო პროექტები: ბიომრავალფეროვნების, წყლის რესურსების, ენერგოეფექტურობისა და ნარჩენების მიმართულებით. ჩემმა აღსაზრდელებმა ძალიან კარგად აითვისეს თითოეული თემა. ვცდილობ, აქტივობები დავგეგმო ღია სივრცეში, რადგან ბუნებასთან კონტაქტი მეტ სტიმულს აძლევს ბავშვებს და უფრო მეტ ინტერესსაც იჩენენ. შედეგად არ დააყოვნა და „მწვანე ჯილდოს“ მფლობელი აღმოვჩნდი, მართალი გითხრათ, არ ველოდი. ვცდები მომავალში კიდევ უფრო მეტად დავაინტერესო და ჩავრთო აღსაზრდელები გარემოსდაცვით ღონისძიებებში.“ - განაცხადა ნათია მუმლაძემ.

„ვარ კონკურსის „მწვანე ჯილდო“ გამარჯვებული და ემოციებს ვერ ვშალავ. მწვანე ჯილდო უდიდესი პასუხისმგებლობა არის პედაგოგისთვის. ვფიქრობ, რომ გარემოს დაცვისა და აგრარული განათლების კომპონენტები დაწყებითი საფეხურიდანვე უნდა შევიტანოთ საკლასო სივრცეში მოსწავლეების ცნობიერების ასამაღლებლად. შესაბამისად, იზრდება ახალგაზრდებში მოტივაცია და ეძლევათ შესაძლებლობა გაიაზრონ, თუ რა არის „გლობალური მოქალაქის“ არსი. „ვიმოქმედოთ ლოკალურად, ვიაზროვნოთ გლობალურად“ - ეს არის ჩვენი სლოგანი და სწორედ საკლასო სივრციდან იწყება გარემოსდაცვითი აქტივობები. ვფიქრობ, რომ ეს კონკურსი არის უდიდესი შანსი მასწავლებლებისთვის, რომ მომავალ თაობას ავუმადლოთ ცნობიერება გარემოსდაცვითი საკითხებთან დაკავშირებით.“ - განაცხადა ასმათ ლეჟავამ.

ყველა გატარებული რეფორმა კი, ერთობლივი ძალისხმევით შედეგია. მინდა ვისარგებლო შემთხვევით და გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის 10 წლის იუბილე მივულოცო. ცენტრი საზოგადოებას გარემოსდაცვით და აგრარულ საკითხებთან დაკავშირებით აწვდის ინფორმაციას და ზრუნავს ცნობიერების დონის ამაღლებაზე. კონკურსი „მწვანე ჯილდო“, რომლის დაჯილდოების ღონისძიებაზეც დღეს ჩვენ ვიმყოფებით სწორედ ცენტრის ინიციატივით დაარსდა“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

2018 წლიდან ტარდება. კონკურსის მიზანია იმ პედაგოგებისა და აღმზრდელების გამოვლენა და წახალისება, რომლებიც სასწავლო პროცესში აქტიურად იყენებენ სახელმძღვანელოებს „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება“ და „გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“ და ზრუნავენ ბავშვების გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლების ხელშესაწყობად. კონკურსი მოტივაციას აძლევს მასწავლებლებს გარემოსდაცვითი და აგრარული საკითხების სწავლების მიმართულებით და ეხმარება მათ საუკეთესო გამოცდილების გაზიარებაში.

გამართულ ღონისძიებაზე კონკურსის გამარჯვებულები და ფინალისტები სპეციალური პრიზებით დაჯილდოვდნენ.

კონკურსი „მწვანე ჯილდო“ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის მიერ

საქართველოში აგროსასურსათო სისტემაში კლიმატის ცვლილებასთან ბრძოლის გაძლიერებისთვის ახალი პროექტი იწყება

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციასთან (FAO) ერთად, კლიმატის მწვანე ფონდის (GCF) მხარდაჭერით, ახალი პროექტის განხორციელებას იწყებს. პროექტის წარდგენას საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე ნინო თანდილაშვილი და FAO-ს წარმომადგენელი საქართველოში რაიმუნდ იელე ესწრებოდნენ.

„სოფლიო ნათლად ხედავს, რომ კლიმატის ცვლილებები მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ქვეყნების ეკონომიკის სხვადასხვა სექტორზე, მათ შორის, სოფლის მეურნეობაზე. გამონაკლისი, რა თქმა უნდა, არც საქართველოა. შესაბამისად, ჩვენთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რომ ჩამოვყალიბოთ ისეთი

კონკრეტული ხედვები, რაც ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობის სექტორი გახდეს უფრო მეტად კლიმატკონიურული და კლიმატთან ადაპტაციის ღონისძიებები დაიგეგმოს და განხორციელდეს ევროკავშირის საერთაშორისო დონეზე მიღებული პრაქტიკის შესაბამისად. ჩვენ მზად ვართ შევიტანოთ გარკვეული ცვლილებები არსებულ სახელმწიფო პროგრამებში, დავნერგოთ ისეთი დამატებითი მექანიზმები, რაც ქვეყანაში სოფლის მეურნეობის სექტორის ადაპტაციის შესაძლებლობებს გაზრდის და აღნიშნული სექტორიდან ჰაერში მავნე გაფრქვევებს მინიმუმამდე შეამცირებს. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ახლა, როდესაც საქართველო ევროინტეგრაციის გზაზე მნიშვნელოვან ნაბიჯს დგამს“, - აღნიშნა ნინო თანდილაშვილმა.

როგორც პროექტის პრეზენტაციაზე აღინიშნა, მომდევნო 2 წლის განმავლობაში, პროგრამის ფარგლებში, FAO-ს მიერ ჩატარდება სიღრმისეული და დეტალური შეფასება, რაც საქართველოს საშუალებას მისცემს განისაზღვროს მკაფიო ხედვა და მომზადდეს ზუსტი სამოქმედო გეგმა, რათა სოფლის მეურნეობის სექტორში დაიგეგმოს კონკრეტული ღონისძიებები, რომელიც ერთი მხრივ, მიმართული იქნება კლიმატის ცვლილებების პროცესებთან ადაპტაციის მიმართულებით, ხოლო მეორე მხრივ, სასოფლო-სამეურნეო სექტორიდან ემისიების შემცირებას შეუწყობს ხელს.

„საქართველოში პროგრამების განხორციელების თითქმის 20-წლიან გამოცდილებაზე დაყრდნობით, მიგვაჩნია, რომ საქართველოს აგროსასურსათო სისტემაში კლიმატის ცვლილების მიმართ მედეგობისა და ემისიების შემცირებით

მდგრადი განვითარების დიდი პოტენციალი აქვს. ერთობლივი ძალებითა და FAO-სა და პარტნიორების საუკეთესო გამოცდილებების გაერთიანებით, შეგვიძლია აგროსასურსათო სისტემების ტრანსფორმირება, რომლებიც საქართველოს კლიმატის ცვლილებასთან ბრძოლისათვის აღებული საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულებასა და ქვეყნის მდგრადი მომავლის განვითარებას დაეხმარება“, - განაცხადა FAO-ს წარმომადგენელმა საქართველოში, რაიმუნდ იელემ.

პროექტი „სტრატეგიული მზაობა საქართველოს განახლებული ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის განსახორციელებლად და კლიმატის მდგრადობის მისაღწევად: სოფლის მეურნეობის სექტორის ტრანსფორმაცია და ბალემისიანი და კლიმატის ცვლილებისადმი მედეგი მიდგომებით“ დაფინანსებულია კლიმატის მწვანე ფონდის (GCF) მხარის პროგრამის ფარგლებში და განხორციელდება გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) მიერ.

პროექტის წარდგენას ესწრებოდნენ სახელმწიფო და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლები, აგროსასურსათო სექტორის ექსპერტები და სპეციალისტები.

მაღალმთიან დასახლებაში სამეწარმეო საქმიანობის ხელშეწყობის მიზნით, ახალი სახელმწიფო პროგრამა იწყება

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ოთარ შამუგია მაღალმთიან დასახლებაში სამეწარმეო საქმიანობის ხელშეწყობის მიზნობრივი პროგრამის შესახებ, მთავრობის სხდომის დასრულების შემდეგ, მედიასთან გამართულ შეხვედრაში ისაუბრა.

როგორც მინისტრმა აღნიშნა, ახალი პროგრამის მიზანი მაღალმთიან დასახლებებში, სადაც ეკონომიკური აქტივობა შედარებით დაბალია, კერძო სექტორის განვითარების, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნის და ადგილობრივი მაცხოვრებლების სოციალურ-ეკონომიკური პირობების გაუმჯობესების ხელშეწყობაა. პროგრამა განხორციელდება მაღალმთიან დასახლებათა ნუსხის დამტკიცების შესახებ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრულ დასახლებებში და ითვალისწინებს, როგორც სასოფლო-სამეურნეო, ისე არასოფლო-სამეურნეო მიმართულებით დაფინანსებას; პროგ-

რამის ფარგლებში დაფინანსდება როგორც შემნახველი, გადამმუშავებელი საწარმოები, მარნები, მცირე საოჯახო სასტუმროები, კვების ობიექტები, ასევე სხვა ნებისმიერი ბიზნეს იდეა, გარდა პროგრამით გათვალისწინებული გამონაკლისებისა. ეს გამონაკლისები პროგრამაშია გაწერილი და მოიცავს სამშენებლო საქმიანობას, დეველოპერულ საქმიანობას, სავაჭრო ობიექტებს, სატრანსპორტო მომსახურებას და ა.შ. ასევე გამონაკლისებშია სოფლის მეურნეობის პირველადი პროდუქციის წარმოება, ვინაიდან, ეს მიმართულება სხვადასხვა სახელმწიფო პროგრამების ფარგლებში ფინანსდება და ყველათვის ხელმისაწვდომია.

„ვფიქრობ, ახალი პროგრამა მნიშვნელოვან სტიმულს მისცემს მაღალმთიან დასახლებებში სხვადასხვა საქმიანობის წამოწყებას, მათ შორის, ახალგაზრდების ჩართულობას; მათ ექნებათ დამატებით 10% თანადაფინანსება. პროგრამა ხელს შეუწყობს ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმებას და მათი სოციალურის პირობების გაუმჯობესებას“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

პროგრამის ფარგლებში, თანადაფინანსება ერთ პოტენციურ ბენეფიციარზე შეადგენს არანაკლებ 30,000 ლარს და არაუმეტეს 100,000 ლარს, მაგრამ არაუმეტეს წარმოდგენილი პროექტის ჯამური ღირებულების 50%-ს. დამატებითი 10%-იანი ბენეფიტია განსაზღვრული ახალგაზრდა მეწარმეებისა და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისათვის.

აღსანიშნავია, რომ პროექტის ჯამური ღირებულება, განაცხადის წარმოდგენის მომენტისთვის, არ უნდა აღემატებოდეს 500 000 ლარს.

ამ ეტაპზე, პროგრამის ბიუჯეტი განსაზღვრულია 5 მლნ ლარის ოდენობით. სოფლის განვითარების სააგენტო განაცხადების მიღებას ივნისის მეორე ნახევრიდან დაიწყებს.

ბიოფარმაციათა ხელშეწყობის პროგრამა

**თუ ხართ
დაინტერესებული
ბიომეურნეობით,
სახელმწიფო
გთავაზობთ
არაბიომეურნეობიდან
ბიომეურნეობაზე
გადასვლისას გაწეული
ხარჯის ანაზღაურებას**

ფინანსური მხარდაჭერის მისაღებად შევსებული განაცხადის ფორმა წარმოსადგენ დოკუმენტაციასთან ერთად უნდა გამოაგზავნოთ სოფლის განვითარების სააგენტოს ელექტრონული ფოსტის მისამართზე document@rda.gov.ge. ასევე, შესაძლებელია წარუდგინოთ ადმინისტრაციული დეპარტამენტის საქმისწარმოების სამსახურის თანამშრომელს ან/და რეგიონებთან ურთიერთობის დეპარტამენტის შესაბამისი რეგიონული სამსახურის თანამშრომელს მატერიალური სახით.

იმ შემთხვევაში, თუ პოტენციური ბენეფიციარის თანამონაწილეობის წყაროს წარმოადგენს დონორი ორგანიზაციიდან მიღებული დაფინანსება, სოფლის განვითარების სააგენტოს ანაზღაურება შეადგენს არაუმეტეს 40%-ს, არაუმეტეს 4,000 ლარს.

მხოლოდ მევენახეობისა და საფუტკრე მეურნეობის შემთხვევაში, კონვერსიის პერიოდში, ერთი პოტენციური ბენეფიციარისთვის ორგანულ მეურნეობაში დაშვებული ორგანული სასუქების ან/და მავნებლებისა და დაავადებების წინააღმდეგ გამოსაყენებელი, ბიოპრეპარატების შეძენის ხარჯის ან/და ფუტკრის ბიოპრეპარატებისთვის და ბიოფიჭის შესაძენად გაწეული ხარჯი ანაზღაურდება შემდეგი პირობებით:

მევენახეობის შემთხვევაში, 1 ჰა-ზე გადაანგარიშებით არაუმეტეს 70%-ით განისაზღვრება, მაგრამ არაუმეტეს 5,100 ლარის ოდენობით. თუ პოტენციური ბენეფიციარის თანამონაწილეობის წყაროს წარმოადგენს დონორი ორგანიზაციიდან მიღებული დაფინანსება – არაუმეტეს 40%-ით, მაგრამ არაუმეტეს 2,900 ლარის ოდენობით. გაწეული ხარჯის ანაზღაურება განხორციელდება არაუმეტეს 5 ჰა-ზე გადაანგარიშებით;

საფუტკრე მეურნეობის შემთხვევაში, თანადაფინანსება ბიოპრეპარატებისთვის და ბიოფიჭის შესაძენად არაუმეტეს 70%-ით განისაზღვრება, მაგრამ ერთ სკაზე არაუმეტეს 50 ლარისა და ჯამურად არაუმეტეს 5,100 ლარის ოდენობით, თუ პოტენციური ბენეფიციარის თანამონაწილეობის წყაროს წარმოადგენს დონორი ორგანიზაციიდან მიღებული დაფინანსება - არაუმეტეს 40%-ით, მაგრამ ერთ სკაზე არაუმეტეს 25 ლარისა და ჯამურად არაუმეტეს 2,900 ლარის ოდენობით.

პროგრამის ფარგლებში, მოხდება მხოლოდ იმ ხარჯების ანაზღაურება, რომლებიც გაწეულია ა(ა)იპ „სოფლის განვითარების სააგენტოში“ განაცხადის წარმოდგენის შემდგომ.

ბენეფიციარის შესაბამისობის კრიტერიუმები

პროგრამით გათვალისწინებული საქონლის ან/და მომსახურების ანაზღაურების მისაღებად:

პოტენციური ბენეფიციარი დაინტერესებული უნდა იყოს ბიოწარმოების დაწყებით ან/და იმყოფებოდეს კონვერსიის პერიოდში;

პოტენციური ბენეფიციარის მიერ წარდგენილი განაცხადი უნდა შეესაბამებოდეს პროგრამით განსაზღვრულ მიზნობრიობას ან/და მიზნობრიობებს.

პოტენციური ბენეფიციარი რეგისტრირებული უნდა იყოს სოფლის განვითარების სააგენტოს მიერ წარმოებული ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტის მიერ წარმოებულ რეესტრში.

წარმოსადგენი დოკუმენტაციის ნუსხა

- ✓ განაცხადი;
- ✓ უფლებამოსილი პირის პირადობის მოწმობის ასლი ან/და წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების დამადასტურებელი დოკუმენტი;
- ✓ ამონაწერი მეწარმეთა და არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიულ პირთა რეესტრიდან (იურიდიული პირის შემთხვევაში);
- ✓ ამონაწერი სსიპ - საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოდან საკუთრებაში/თანასაკუთრებაში ან/და სახელმწიფოსგან/მუნიციპალიტეტისგან იჯარით (იჯარის დარჩენილი ვადა უნდა იყოს არანაკლებ 10 წელი) მიღებული მიწის ნაკვეთის ფლობის შესახებ;

შენიშვნა*: მეფუტკრეობის შემთხვევაში მიწის ნაკვეთის საკუთრების დამადასტურებელი დოკუმენტის წარმოდგენა არ არის სავალდებულო.

✓ შესასყიდი საქონლის/მომსახურების ინვოისი ან/და ხელშეკრულება ქართულ ენაზე ან ნოტარიულად დამოწმებული თარგმანი, რომელიც აუცილებელი წესით უნდა მოიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

- მხარეთა რეკვიზიტები
- მიწოდების ვადა.

✓ საკონსულტაციო კომპანიის მიერ გაცემული ყოველწლიური კონვერსიის გეგმა, სადაც დეტალურად იქნება წარმოდგენილი აგროტექნოლოგიური ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;

✓ პოტენციური ბენეფიციარის თანამონაწილეობის თანხის დამადასტურებელი დოკუმენტი - ცნობა/ამონაწერი საფინანსო ინსტიტუტიდან შესაბამისი თანხის ანგარიშზე არსებობის შესახებ ან/და ცნობა საფინანსო ინსტიტუტიდან სესხის დამტკიცების თაობაზე ან/და დონორი ორგანიზაციის მიერ გაცემული ცნობა პროექტის დაფინანსებასთან დაკავშირებით.

✓ საბანკო რეკვიზიტები;

✓ სსიპ - ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტის ეროვნული ბიუროს ან/და სსიპ - „აკრედიტაციის ეროვნული ორგანოს - აკრედიტაციის ცენტრის“ მიერ აკრედიტებული პირების ან/და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში შემავალი სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების - ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახურის მიერ წარმოებულ რეესტრში არსებული პირის საექსპერტო/აუდიტორული დასკვნა წარმოდგენილი პროექტის საინვესტიციო ღირებულების საბაზრო ფასებთან შესაბამისობის შესახებ, რომელსაც აუცილებელი წესით თან უნდა ჰქონდეს დართული ინვოისი(ებ)ი ან/და ხელშეკრულება;

✓ სხვა დამატებითი დოკუმენტაცია, სოფლის განვითარების სააგენტოს მოთხოვნის შემთხვევაში.

ანაზღაურება და შიდადგენები

ბიოწარმოების სერტიფიცირებისთვის ან/და საკონსულტაციო მომსახურებისთვის ან/და თაფლისა და ცვილის ლაბორატორიული ანალიზისთვის, კონვერსიის პერიოდში გაწეული ხარჯის ანაზღაურება ერთ პოტენციურ ბენეფიციარზე შეადგენს არაუმეტეს 70%-ს, არაუმეტეს 7,000 ლარს.

„ქართული ღვინო გვხვდება მსოფლიოს ყველა საუკეთესო სუფრაზე“, - ცნობილი ღვინის მაგისტრი საფრანგეთიდან, იზაბელ ლეგერონი

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, დანიის დედაქალაქ კოპენჰაგენში გამართულ ბუნებრივი ღვინოების საერთაშორისო გამოფენაზე „RAW Wine“ საქართველოდან ღვინის 14 მწარმოებელი იყო წარმოდგენილი.

„RAW Wine“ (The Artisan Wine Fair) ერთ-ერთი გამორჩეული გამოფენაა, სადაც მაღალი ხარისხის ბუნებრივი, ორგანული და ბიოდინამიკური ღვინოების მწარმოებლები იკრიბებიან. გამოფენის ორგანიზატორია ცნობილი ღვინის მაგისტრი საფრანგეთიდან იზაბელ ლეგერონი.

„ქართული ღვინის ხარისხი მნიშვნელოვნად გაიზარდა. ქართული ღვინო არის მდგრადი, დამახასიათებელი საგემოვნო თვისებებით, შესანიშნავი ხარისხით. ქართული ღვინო გვხვდება მსოფლიოს ყველა საუკეთესო სუფრაზე“, - აღნიშნა იზაბელ ლეგერონმა.

2023 წელს, გამოფენაში „RAW Wine“ (The Artisan Wine Fair) მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის 180-

მდე მწარმოებელი მონაწილეობდა, მათ შორის, ისეთი ქვეყნებიდან, როგორცაა აშშ, საფრანგეთი, დიდი ბრიტანეთი, ესპანეთი, გერმანია, იტალია, ჩილე და სხვა.

გამოფენის სტუმრები ქართულ ღვინოებს და, ამავდროულად, ქართული ღვინის წარმოების უძველეს ტრადიციებს და ისტორიას გაეცნენ, რაც მნიშვნელოვანია ქართული ღვინის პოპულარიზაციისა და ბაზრების დივერსიფიკაციისთვის. მსგავს პრესტიჟულ საერთაშორისო გამოფენაზე ქართული ღვინის წარდგენით, იზრდება ქართული ღვინის ცნობადობა, რაც პოტენციური იმპორტიორების მოძიებისა და ექსპორტის ზრდის შესაძლებლობას იძლევა.

ღვინის ეროვნული სააგენტოსთვის სკანდინავიის ბაზარი, ქართული ღვინის მიმართ ინტერესის ზრდის გამო, ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ბაზრად მიიჩნევა. შესაბამისად, რამდენიმე წელია, აღნიშნული ბაზრისთვის სააგენტო მნიშვნელოვან მარკეტინგულ აქტივობებს ახორციელებს.

საფერავის ფესტივალი „საფერიკა“ აშშ-ში, ნიუ-იორკის შტატში უკვე მეორედ გაიმართა

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით და ორგანიზაციის „საფერიკა“ ორგანიზებით, ამერიკის შეერთებულ შტატებში, ნიუ-იორკის შტატის ფინგერ ლეიკსის რეგიონში, ადგილობრივი „დოქტორ კონსტანტინ ფრანკის მეღვინეობის“ ტერიტორიაზე, საფერავის ორდღიანი ფესტივალი „საფერიკა“ გაიმართა.

პირველ დღეს, „საფერიკას“ ღვინის სფეროს ექსპერტები, ღვინის ინდუსტრიის და ბიზნეს-სექტორის წარმომადგენლები სტუმრობდნენ, ხოლო მეორე დღეს, ფესტივალს ღვინის მოყვარულები, HoReCa სექტორისა და მედიის წარმომადგენლები დაესწრნენ.

წელს, ფესტივალზე წარმოდგენილი იყო 30-მდე კომპანიის მიერ წარმოებული საფერავის ჯიშის ღვინოები, როგორც საქართველოდან, ისე ფინგერ ლეიკსის რეგიონიდან. „საფერიკას“ სტუმრებს შესაძლებლობა ჰქონდათ დაეგემოვნებინათ ქართული ღვინო, გაცნობოდნენ ქართულ კულინარიას, ასევე მიეღოთ ინფორმაცია როგორც საფერავის და ზოგადად, ქართული ვაზის ჯიშების, ასევე საქართველოსა და ქართული მეღვინეობის მრავალსაუკუნოვანი ისტორიისა და კულტურის შესახებ.

აღსანიშნავია, რომ ნიუ-იორკის შტატში, ფინგერ ლეიკსის რეგიონში, უკვე 60 წელია, ადგილობრივ ღვინის მწარმოებლებს საფერავისა და რქა-

წითელის ჯიშების ყურძენი აქვთ გაშენებული. პირველი ფესტივალი „საფერიკა“ 2022 წლის მაისში ჩატარდა.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი ორგანიზაცია „საფერიკა“ 2022 წელს, აშშ-ში დაარსდა და მისი მიზანია აშშ-ის მასშტაბით, ქართული ყურძნის ჯიშების, მათ შორის, საფერავის და ქართული ღვინის სახეობების პოპულარიზაცია.

უნდა აღინიშნოს, რომ ამერიკის შეერთებული შტატები წარმოადგენს ქართული ღვინის სტრატეგიულ ბაზარს, ამასთან, აშშ-ის ბაზარი ქართული ღვინისთვის ერთ-ერთი ყველაზე მაღალფასიანი სეგმენტია, სადაც ქართული ღვინის ერთი ლიტრის საშუალო ფასი 6 აშშ დოლარს აღემატება. გამომდინარე აქედან, აშშ-ში ქართული ღვინის პოპულარიზაციის ღონისძიებებს განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება და ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, სხვადასხვა მარკეტინგული ღონისძიება აქტიურად ხორციელდება.

ქართული მეღვინე ქალების მორიგი წარმატება ლონდონში

ქართველმა მეღვინე ქალებმა ლონდონში საკუთარი პროდუქცია ღვინის ეროვნული სააგენტოს, გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) და დიდი ბრიტანეთისა და ჩრდილოეთ ირლანდიის გაერთიანებულ სამეფოში საქართველოს საელჩოს მხარდაჭერით წარადგინეს. ღონისძიება ბრიტანელი ღვინის მაგისტრის სარა ებოტის ორგანიზებით ჩატარდა.

ქართული ღვინის პოპულარიზაციისადმი მიძღვნილი ღონისძიებები ლონდონში 23 მაისიდან 26 მაისის ჩათვლით გაიმართა, რომლის ფარგლებშიც, 20 ქართველი მეღვინე ქალის პროდუქციას ბრიტანელი ღვინის პროფესიონალები, დარგის ადგილობრივი ექსპერტები და ღვინის თემაზე მომუშავე მედიის წარმომადგენლები გაეცნენ.

ღონისძიების ფარგლებში, ქართული ღვინის დეგუსტაცია გაიმართა ბრიტანულ-ქართული სავაჭრო ჰაბის ორგანიზებით, რომელსაც 70-ზე მეტი მოწვეული სტუმარი დაესწრო; ამასთან ერთად, მეღვინე ქალბატონებმა თავიანთი ღვინის პრეზენტაცია ლონდონში მდებარე ორ სხვადასხვა ღვინის ბარში ჩაატარეს.

საქართველოს საელჩოს ორგანიზებით, 26 მაისს საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილი მიღება გაიმართა, სადაც ასევე იყო წარმოდგენილი ქართველი მეღვინე ქალების პროდუქცია.

ღვინის ეროვნული სააგენტო აქტიურად აგრძელებს ქართული ღვინის პოპულარიზაციისადმი მიძღვნილი აქტივობების განხორციელებას, მათ შორის, ქართველი ქალი მეღვინეების საქმიანობის ხელშეწყობას, რაც ემსახურება დარგის განვითარებაში მათ მიერ შეტანილი წვლილის წარმოჩენას მსოფლიო მასშტაბით.

ქართული ღვინის ექსპორტის გაზრდაზე ორიენტირებული მარკეტინგული აქტივობების მხარდაჭერის მიზნით, აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) სოფლის მეურნეობის პროგრამასა და ღვინის ეროვნულ სააგენტოს შორის თანამშრომლობის შეთანხმება გაფორმდა.

შეთანხმებას ხელი USAID-ის სოფლის მეურნეობის პროგრამის ხელმძღვანელმა ლუიზა ნამიჩიშვილმა და ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარემ ლევან მეხუზელამ მოაწერეს.

„ღვინო საქართველოს ერთ-ერთი მთავარი საექსპორტო პროდუქტია. ექსპორტის მაჩვენებლები, ბოლო წლების განმავლობაში, სტაბილურად იზრდება; თუმცა, კვლავ გამოწვევად რჩება სტრატეგიული ბაზრების დივერსიფიკაცია. აღნიშნული შემთხვევითი მიზანია, ქართული ღვინის ექსპორტის გაზრდაზე ორიენტირებული მარკეტინგული აქტივობების მხარდაჭერა, რათა მსოფლიო ღვინის ბაზარზე ქართულმა ღვინომ მყარად დაიმკვიდროს ადგილი. იმედი მაქვს,

საპილოტე პროგრამა, რომელიც მიმდინარე წელს განხორციელდება, იქნება წარმატებული და გრძელვადიან პროგრამად ჩამოყალიბდება“, - განაცხადა ლევან მეხუზელამ.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან, ღვინის ეროვნულ სააგენტოსთან და კერძო სექტორის წარმომადგენლებთან განხილვისა და ასევე საქართველოს ღვინის ექსპორტის სტატისტიკისა და ტენდენციების ანალიზის საფუძველზე, USAID-ის სოფლის მეურნეობის პროგრამის ფარგლებში, ქართული ღვინის ექსპორტის დივერსიფიკაციისთვის პრიორიტეტულ ბაზრებად განისაზღვრა შეერთებული შტატები, გერმანია და სამხრეთ კორეა.

„ღვინის სექტორი ახლახანს დაემატა ჩვენს

პროგრამას, რაც შესაძლებლობას მოგვცემს, რომ ვითანამშრომლოთ მარკეტინგული ღონისძიებების მიმართულებით ღვინის ეროვნულ სააგენტოსთან. პროგრამის ფარგლებში შეირჩა სამი სამიზნე ბაზარი - შეერთებული შტატები, ევროპაში გერმანია და, ასევე, ვგეგმავთ სამხრეთ კორეის ბაზარზე საპილოტე აქტივობებს. იმედი გვაქვს, რომ, ჩვენი აქტივობების შედეგად, გაიზრდება ცნობადობა ქართული ღვინის შესახებ, რადგან ის ნამდვილად არის უნიკალური და მრავალფეროვანი პროდუქტი, რომელიც შეგიძლია შევთავაზოთ ყველა მომხმარებელს და ღვინის მოყვარულს“, - აღნიშნა USAID-ის სოფლის მეურნეობის პროგრამის ხელმძღვანელმა ლუიზა ნამიჩიშვილმა.

აფხაზეთში ფერულად კვანძის ჯიშები

სტატიის ავტორებია: გიორგი ქაიხაძე, ანა ჯიშაძე, ნინო ჯიშაძე, 1929 წელს
გამოცემული წიგნის „აფხაზეთის-აჭარის რეგიონის ვინაიან-საქართველოში, აჭარაში და აფხაზეთში“. წიგნის
რედაქციის წევრები: 2018 წელს ოცნების ქვეყნის საგარეო უწყვეტი მხარდაჭერით.

„ვაზი აფხაზეთში, როგორც დასავლეთ საქართველოს სხვა ადგილებშიც, გაშენებულია მაღლარად და აშვებულია უმთავრესად ხურმაზე, თხმელაზე და ხეხილზე. უმეტეს ნაწილად მაღლარი შექმნილია ეზო გარემოში, მაგრამ არა იშვიათად ისინი გაფანტულია თითო-ორიოდ აქა-იქ გზებზე, მინდვრებში და საძოვრებში.“

დაბლარი ვენახის გაშენების ცდები აქაც, როგორც გურია-სამეგრელოში, უშედეგოდ ჩატარდა, ვინაიდან არ ჰქონდა სათანადო მოვლა და არ იყო არჩეული შესაფერო ადგილები და ვაზის ჯიშები.

აფხაზეთში იყო ბევრი ადგილობრივი ვაზის ჯიშები, რომლებიც იძლეოდნენ კარგ ღვინოს.

გადარჩენილ ადგილობრივ ჯიშებში, რომლის ღვინოებიც ცნობილი იყვნენ მთელ აფხაზეთში, ყურადღების ღირსია შემდეგი ჯიშები:

1. ამლახუ – ვაზი ხარბად იზრდება; მტევანი მოგრძო აქვს, ნაკლებად გატოტვილი,

ცოტათი შეკუმშული; მარცვალი საშუალო სიდიდის, ცოტათი მოგრძო, მოწითალო მიხაკის ფერისა, რომელიც ხანდახან მუქ ფერზე გადადის; საკმაოდ წყლიანი არ არის; წვენი მკრთალი ვარდის ფერი, ტკბილი; კანი საკმაოდ სქელი აქვს. მოსავლიანობა დიდი არ იცის; მწიფდება ყველაზე უფრო გვიან, ოქტომბრის ბოლო რიცხვებში; ნაცრისა და ჭრაქისაგან ძალიან იჩაგრება. ითვლება საუკეთესო ჯიშად მთელ აფხაზეთში, უდგება საკმაოდ მაგარი, სურნელოვანი, ცოტათი შუშუნა ღვინო, რომელიც მოგაგონებს მალაგას ან მარსალას. ამ ჯიშის წარმოშობას აგვიწერენ სხვადასხვა ნაირად: ერთნი, რომ ეს ჯიშები მოტანილიაო მალაგიდან, მეორენი, რომ ეს ქართლის ჯიშიაო, გამოგზავნილი აფხაზეთის მთავართან იქაურ თავად ამილახვი-საგან (აქედან სახელიც „ამლახუ“). ამლახუ ცოტაოდენი გვხვდება აკვაკამცას რაიონში და ამას იქით ჩრდილო-დასავლეთის მიმართულებით მთის კალთებზე.

2. კაჭიჭი – ზრდა საკმაოდ მძლავრი აქვს; მტევანი მეჩხერი, მოგრძო; მარცვალი შავი, წვრილი, წვნიანი; წვენი ვარდის ფერი, ტკბილი; კანი თხელი, ღებავს. მოსავლიანობა ნაკლები, მწიფდება ოქტომბრის შუა რიცხვებში ან მის მეორე ნახევარში. მეტად ფუჭდება ჭრაქისაგან, ნაკლებად ნაცრისაგან. იძლევა მშვენიერ, რბილ, სურნელოვან სუფრის ღვინოს მუქი წითელი ფერისა; დიდხანს ჭაჭაზე გაჩერებული ღვინო ტლანქი და მეტად თრიმლოვანი გამოდის. ეს ჯიშები გავრცელებულია აბგარას არე-მარეში.

3. აპაპნი ანუ აპაპნია – მტევანი აქვს დიდი; მარცვალი მსხვილი, მრგვალი, საკმაოდ წვნიანი; კანი სქელი, კარგი მოსავალი იცის; სოკოვან ავადმყოფობიდან ნაკლებად იჩაგრება სხვებთან შედარებით. ღვინო უდგება მსუბუქი, მოწითალო. გვხვდება სოხუმის არე-მარეში და მის სამხრეთისკენ.

4. აბბიშ – ყურძნის მარცვალი დიდი, შავი ფერისა, კანი სქელი; ღვინო საკმაოდ სურნელოვანი და სქელი. ხანდახან იხმარება სხვა ჯიშების შესაღებავად, ნაცრისგან მეტად იჩაგრება. ეს ჯიშები გვხვდება სოფ. კულანურხვაში და მის ირგვლივ.

5. აბაიუშ – ყურძნის მარცვალი საშუალო სიდიდის, შავი ფერის; წვენი სქელი, იძლევა მუქ-ფერის ღვინოს, სქელს და საკმაოდ მაგარს. იხმარება ღვინოების შესაფერად. გავრცელებულია გუდაუთის რაიონში.

6. ავოსირირხვა – თეთრი; ყურძნის მარცვალი საშუალო სიდიდის, მრგვალი; მტევანი მომცრო, შეკუმშული; იძლევა მსუბუქ, ცოტათი მოყვითალო ღვინოს. გავრცელებულია გუდაუთიდან ჩრდილოეთისკენ.

7. აშიშ – მტევანი პატარა, მეჩხერი; მარცვალი საშუალო სიდიდის, თეთრი, მრგვალი; იძლევა მსუბუქ სურნელოვან ღვინოს. სოკოვან ავადმყოფობისაგან მეტად იჩაგრება. გავრცელებულია სოხუმის ახლო და კოდორის მაზრაში.

8. აპუშარ – შავი; მტევანი მეჩხერი, მარცვალი საკმაოდ მსხვილი, ხორციანი; ღვინო მსუბუქი, საკმაოდ სურნელოვანი. ძალიან ავადდება ნაცრისაგან. გვხვდება კოდორის მაზრაში.

9. აშიკვა – შავი, მტევანი რამდენიმე შეკუმშულია, მარცვალი საშუალო სიდიდისა; კანი სქელი აქვს; ღვინო უდგება მაგარი, წითელი, არა სურნელოვანი. სხვაზე ნაკლებ იჩაგრება სოკოვან ავადმყოფობით. გვხვდება სოფლებში აშტარა, უგერდი და მათ გარშემო.

10. აჟაპ – მტევანი სქელი, მარცვალი საშუალო სიდიდის, თითქმის შავი ფერის; ღვინო მუქ-წითელი; საკმაოდ მაგარი და სურნელოვანი. სოკოვან ავადმყოფობით ძალიან იჩაგრება, გავრცელებულია კოდორის მაზრაში.

ვენახის გაშენების წესი იმნაირია, როგორც სამეგრელოში. აფხაზეთის მაღლარის დამახასიათებელ თვისებას შეადგენს სავენახე ხეების გაშლილობა, რომელიც ჩვეულებრივ ნამეტან აჩრდილებს მასზედ აშვებულ ვენახს, რის გამო ყურძენი ერთდროულად არ მწიფდება და ერთობ გვიან მოდის. ამას უნდა დაემატოს ხანდისხან ის გარემოება, რომ ეზოებში ვენახიანი ხეები ერთობ ხშირად არის გაშენებული, რომელნიც წარმოადგენენ თითქმის ტყეს მეტად დაჩრდილულს, საცა ნიადაგი ნესტიანდება და ყურძნის მტევნები იჩრდილება.

აფხაზეთში ყურძენს კრეფენ ძალიან გვიან, უმეტეს შემთხვევაში ოქტომბერში, ნოემბერში და თითქმის დეკემბერშიც: იზაბელა მწიფდება რამოდენიმე ადრე, ოქტომბრის შუა რიცხვებში.

ღვინის დაყენების წესი და მათი მოვლა იმნაირია, როგორც გურია-სამეგრელოში.

ერთ დესიატინაზე საშუალოდ არის 200 ძირი ვაზი. მოსავალს თითო ძირი იძლევა 1-2 ფუთ ყურძენს ანუ 1-2 ვედრო ღვინოს. იზაბელა იძლევა უმეტეს ნაწილად 1-3 ფუთ ყურძენს, იშვიათად 4-5 ფუთს და მეტს. ადგილობრივი ჯიშები იძლევა შესამჩნევად უფრო ნაკლებს.

მთელი ვენახების სივრცე აფხაზეთში არის 3000 დესიატინა, ამათში დაბლარია 30 დესიატინა, დანარჩენი კი სულ მაღლარი; ყველაზე მეტი ვენახებია გუდაუთის მაზრაში. ჯიშები: იზაბელა (შავი, თეთრი და ვარდისფერი), მწვანე, ცოლიკური და ჰიბრიდი ნოა. დაბლარად აშენებენ იზაბელასაც (მეგრელები და ახალ ათონზე).

ბევრმა მოწინავე მეურნემ დაიწყო დაბლარ ვენახის გაშენება, მათმა ცდებმა და დაკვირვებამ მოგვცა ბევრი კითხვის გამუქების საშუალება დაბლარ ვენახის კულტურის შესახებ:

აქ კარგად ხარობს სემილიონი (სოტერნი) და ალიკანტი; ორივე ეს ჯიშები გამოცდილ მეურნის სიტყვით, სოკოს ავადმყოფობით სხვა ჯიშებზე ნაკლებ იჩაგრება, ადრე მწიფდება, მათი მოსავლიანობა აღწევს 150 ვედრომდე ერთ დესიატინაზე; ღვინო უდგება უფრო მაგარი და სურნელოვანი. სხვა ჯიშებიდან კიდევ ყურადღების ღირსია კაბერნე-სოვინიონი და გამე. კახური საფერავი და სხვა უფრო მშრალი ადგილების ჯიშები სოკოს ავადმყოფობით ძალიან იჩაგრებიან და ცოტა მოსავალს იძლევიან. მუსკატიც აგრეთვე ძალიან ავადდება სოკოს ავადმყოფობით და მეტად ესევა კრანა და ფუტკარი. რისლინგი კარგად ხარობს, მაგრამ იძლევა მსუბუქ, უსიამოვნო გემოს ღვინოს. ერთი სიტყვით, გამოცდილი მეურნეების მტკიცებით, ყველა სურნელოვანი ჯიშები იძლევა აქ მეტად უგემურ ღვინოს“.

ამლახუ

**სართიჭალაში
მღებარე
წარმატებული
მეურნეობა**

აგროკომპლექსი

აგროკომპლექსი 1200 ჰა მიწის ფართობზე გაშენებული მეურნეობაა, რომელიც იტალიური ჯიშის სუფრის ყურძნისა და ვაშლის ინტენსიურ ბაღებთან ერთად, სიმინდის ნათეს ფართობებს, ვაშლის შესანახ სამაცივრო მეურნეობასა და მეხორცული ჯიშის ფერმას აერთიანებს.

ბრივი ბაზარი. უნდა დავაფასოთ ის ბუნებრივი რესურსები, რასაც ჩვენი ქვეყანა გვაძლევს, იქნება ეს წყალი თუ მიწა. ასევე, მნიშვნელოვანია ჩამოვყალიბოთ გამართული ბიზნეს გეგმა, ბევრი ვიშრომით და წარმატებას აუცილებლად მივაღწევთ - აღნიშნავს აგროკომპლექსის დირექტორი ლაშა ჯინჭარაძე.

აგროკომპლექსი, რომელიც შპს „აგროკომპლექსი“, შპს „სართიჭალა ვაინიარდ კომპანია“, შპს „დმანისის მეცხოველეობა“ და რამდენიმე სხვა კომპანიას ერთიანებს, სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობი პროგრამების – „დანერგე მომავალი“, „შეღავათიანი აგროკრედიტი“ და „გადამამუშავებელი და შემინახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი“ ბენეფიციარია.

აგროკომპლექსის ტერიტორიაზე არსებული ბაღები აღჭურვილია თანამედროვე საირიგაციო და სეტყვის საწინააღმდეგო სისტემებით. სამაცივრო მეურნეობაში დანერგილი ULO ტექნოლოგია კი, ხილის იერსახის და ღირებულებების ხანგრძლივ შენარჩუნებას უზრუნველყოფს.

„სოფლის განვითარების სააგენტოს დაფინანსების მეშვეობით შევძელით ბიზნესის მეტად განვითარება და სრულად ავითვისეთ ადგილო-

ოთარ შამუგიამ სიღნაღის მუნიციპალიტეტში ზეთისხილის პირველი სანერგე დაათვალიერა

სოფლის განვითარების სააგენტოს ფინანსური მხარდაჭერით, სიღნაღის მუნიციპალიტეტის სოფელ საქობოში, ზეთისხილის პირველი სანერგე მოეწყო. შპს „ჯეოლაივის“ ზეთისხილის სანერგის მოსაწყობად 3 მლნ ლარზე მეტის ინვესტიცია განახორციელა, მათ შორის, პროგრამის „დანერგე მომავალი“ სანერგე მეურნეობების თანადაფინანსების კომპონენტის ფარგლებში სახელმწიფო თანადაფინანსება 250,000 ლარი, ხოლო 650,000 ლარზე მეტი შეღავათიანი აგროკრედიტია.

ადგილზე წარმოებული ნერგების მიწოდება ფერმერებისთვის, რომლებიც შემდგომში მაღალი მოსავლით და ხარისხიანი პროდუქციით იქნება გამორჩეული. ვფიქრობ, რომ ზეთისხილის წარმოებას აქვს პოტენციალი და სანერგეს მოწყობა ამ პროცესს ხელს შეუწყობს“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

შპს „ჯეოლაივის“ ერთ-ერთი დამფუძნებლის, ბიზნესმენის გიორგი სვანიძის განცხადებით, ზეთისხილის ნერგების იმპორტი საქართველოში 100% იყო, ახალი სანერგე კი, იმპორტს ადგილობრივი წარმოებით ჩაანაცვლებს.

„სანერგეში ცხრა სხვადასხვა ჯიშის ნერგია და აქტიურად ვმუშაობთ ქართული ზეთისხილის ჯიშის გამოყვანაზე, რომელიც ქვეყნის კლიმატზე მაქსიმალურად მორგებული იქნება. ამ სანერგეს გახსნაში დიდი როლი ითამაშა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ. რომ არ ყოფილიყო ასეთი სახელწიფო პროგრამები და ასევე სანერგე მეურნეობების გაშენების კუთხით თურქ პარტნიორებთან თანამშრომლობა, დღეს საქართველოში ეს შესანიშნავი ბაღი არ იქნებოდა“, - განაცხადა გიორგი სვანიძემ.

სახელმწიფო პროგრამის „დანერგე მომავალი“ სანერგე მეურნეობების კომპონენტის ფარგლებში, 2015 წლიდან 2023 წლის 31 მაისის მდგომარეობით თანადაფინანსებულია 14 ბენეფიციარი, ინვესტიციის ოდენობა 6 მლნ ლარს აღემატება, საიდანაც სოფლის განვითარების სააგენტოს თანადაფინანსება შეადგინა 3,6 მლნ ლარზე მეტს შეადგენს.

სიღნაღის მუნიციპალიტეტში, ზეთისხილის ახალ სანერგეში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრთან ერთად იმყოფებოდნენ თურქეთის ელჩი საქართველოში ალი ქაან ორბაისი და სოფლის განვითარების სააგენტოს ხელმძღვანელი დავით წითლიძე.

სანერგე მეურნეობა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ოთარ შამუგიამ დაათვალიერა, სამუშაო პროცესს და სამომავლო გეგმებს გაეცნო.

„პროგრამის „დანერგე მომავალი“ ფარგლებში, ჩვენ 16-მდე სანერგე მეურნეობა გვაქვს უკვე დაფინანსებული, მათ შორის, ეს სანერგე მეურნეობაც, რომელიც ზეთისხილის პირველი სანერგე მეურნეობაა და წელს დაახლოებით 500 000 ათასი ნერგის გამოყვანას გეგმავს; მომავალ წლებში მასშტაბი 1 მლნ ნერგამდე გაიზრდება. ჩვენი ფერმერებისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ იმპორტი ჩავანაცვლოთ და შევძლოთ

სოფელ ხირხონისში, სახელმწიფოს მხარდაჭერით, მაცვლის ბაღი გაშენდა

ფერმერმა დავით ჯაფარიძემ, ონის მუნიციპალიტეტის სოფელ ხირხონისში სახელმწიფო პროგრამის „დანერგე მომავალი“ მხარდაჭერით ისარგებლა და რამდენიმე წლის წინ ნახევარ ჰექტარზე მაცვლის ბაღი გააშენა.

დავით ჯაფარიძე აღნიშნავს, რომ ახალი ბაღის გაშენებაში ხელშეწყობა მნიშვნელოვანი მხარდაჭერა იყო მისთვის. სახელმწიფო პროგრამების მხარდაჭერით, კვლავ აპირებს ისარგებლოს და განავითაროს მისი მეურნეობა.

ფერმერმა პირველი მოსავალი გასულ წელს მიიღო, მიმდინარე წელს მოსავლის რეალიზაციას უკვე ადგილობრივ ბაზარზე გეგმავს.

ფერმერი მაცვლის ბაღიდან მიღებული მოსავლის რეალიზაციას ადგილობრივ ბაზარზე გეგმავს

ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტში სადრენაჟე არხები წესრიგდება

შპს „საქართველოს მელიორაცია“, ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტში, საჯიჯაო-ხიბულას მასივის მოწყობის სამუშაოებს ატარებს. სოფელ ლესიჭინეში ხე-ბუჩქნარისა და ნატანი მასისგან 2,5 კილომეტრამდე სიგრძის კოლექტორები და შემკრები არხები იწმინდება. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად, არხის გამტარუნარიანობა გაიზრდება და 20 ჰექტარამდე სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ფართობზე სადრენაჟე მომსახურება აღდგება, რაც სასოფლო-სამეურნეო კულტურების წარმოების გაზრდას შეუწყობს ხელს.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში სადრენაჟე სისტემის აღდგენითი სამუშაოები მიმდინარეობს

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ რიონის მარცხენა სანაპიროს დამშრობ მასივს აწესრიგებს. ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში, სოფელ გვიმბალაურის ტერიტორიაზე ხე-მცენარეებისა და ნატანი მასისგან 3 კილომეტრამდე სიგრძის სხვადასხვა კატეგორიის კოლექტორული და შემკრები არხი იწმინდება.

სამუშაოების დასრულების შემდეგ, არხში წყლის გამტარუნარიანობა გაიზრდება; შედეგად, 55 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ფართობზე სადრენაჟე მომსახურება აღდგება და აგროწარმოების შესაძლებლობა გაიზრდება.

დამშრობ მასივზე სამუშაოები ივნისის ბოლოს დასრულდება.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი ცაგერში, რომელიც სხვადასხვა სახეობის 5 ტონამდე თაფლს აწარმოებს

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „უცქერი“ 2015 წლიდან ცაგერის მუნიციპალიტეტის სოფელ უცხერში საქმიანობს. კოოპერატივში 7 ადგილობრივი მეფუტკრეა გაერთიანებული. კოოპერატივში იწარმოება სხვადასხვა სახეობის 5 ტონამდე თაფლი, საფუტკრეებ განლაგებულია ეკოლოგიურად სუფთა გარემოში, პროდუქტის რეალიზება ხდება ადგილობრივ ბაზარზე.

ნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის“ სახელმწიფო პროგრამით მიღებული აქვს სკები და მეფუტკრეობისათვის საჭირო ინვენტარი. პროდუქციის რეალიზება ბრენდის „მელოს“ ნიშნით ხორციელდება. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი ამჟამად ჩართულია ტექნიკური დახმარების სახელმწიფო პროგრამაში ბრენდირების მიმართულებით.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის დირექტორის მელიორ ახვლედიანის თქმით, მათი სურვილია თაფლის ექსპორტზე გატანა, კოოპერატივის წევრები აქტიურად ეცნობიან სიახლეებს და ცდილობენ ფუტკრის მოვლის თანამედროვე მეთოდების დანერგვას.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „უცქერი“ სოფლის განვითარების სააგენტოს ბენეფიციარია, „მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურ-

7 ივნისს სურსათის უვნებლობის მსოფლიო დღე საქართველოში მასშტაბურად აღინიშნა!

სურსათის სტანდარტები სიცოცხლის დასაცავად

გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) და ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის (WHO) ინიციატივით, სურსათის უვნებლობის მსოფლიო დღე 2018 წელს დაწესდა. მთელ მსოფლიოსთან ერთად, საქართველომ ეს დღე პირველად 2019 წელს აღნიშნა. მას შემდეგ, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სურსათის ეროვნული სააგენტოს ორგანიზებით, ყოველწლიურად, საზოგადოებასა და ბიზნესსექტორში ცნობიერების ამაღლების მიზნით, საინფორმაციო კამპანიის ფარგლებში, არაერთი აქტივობა ხორციელდება.

სურსათის უვნებლობის მსოფლიო დღის წლებიდან დაიწყო მთავარი გზავნილია „სურსათის სტანდარტები სიცოცხლის დასაცავად“. საზოგადოებამდე ამ მნიშვნელოვანი შეტყობინების მისაღებად, სურსათის ეროვნული სააგენტოს ორგანიზებითა და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) ჩართულობით, რიყის პარკში მასშტაბური ღონისძიებები გაიმართა; მოეწყო ქართული წარმოების აგროსასურსათო პროდუქციის გამოფენა-გაყიდვა;

ვინაიდან, სურსათის უვნებლობის შესახებ ბავშვებისა და მოზარდების ინფორმირება უმნიშვნელოვანესია საზოგადოებაში ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობისათვის, გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ჩართულობითა და ჩეხეთის განვითარების სააგენტოს მხარდაჭერით, ბავშვებისა და მოზარდებისთვის გასართობ-შემეცნებითი აქტივობები გაიმართა.

რიყის პარკში გამართულ ღონისძიებებს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე კახა კაკაბაძე დაესწრო. მინისტრის მოადგილემ მოწვეულ სტუმრებს მისასალმებელი სიტყვით მიმართა: „გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო და სურსათის ეროვნული სააგენტო წელსაც მნიშვნელოვანი ღონისძიებებით უერთდება სურსათის უვნებლობის მსოფლიო დღის აღნიშვნას, რომლის მიზანია საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობა. სურსათის უვნებლობის მიმართ სახელმწიფოს მიდგომა არის კომპლექსური და მოიცავს ყველა რგოლს - სახელმწიფო უწყებების, მწარმოებლის, მომხმარებლის ჩართულობას. წელს ამ დღის მთავარი გზავნილია „სურსათის სტანდარტები სიცოცხლის დასაცავად“. მინდა ხაზგასმით აღვნიშნო, რომ მომხმარებლის ინტერესებისა და ჯანმრთელობის დაცვის ჩვენი პოლიტიკის ამოსავალი წერტილია სისტემური მიდგომა და სტანდარტიზაცია“.

ღონისძიებაში მონაწილეობდნენ პარალმენტის აგრარულ საკითხთა კომიტეტის თავმჯდომარე ნინო წილოსანი, გაეროს სურსათისა და სო-

ფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) წარმომადგენელი საქართველოში რაიმუნდ იელე, ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის (WHO) წარმომადგენელი სილვიო დომენტე და ევროკავშირის დელეგაციის წარმომადგენლები.

სურსათის უვნებლობის სტანდარტების გაუმჯობესებისა და მუდმივი განვითარების აუცილებლობაზე ისაუბრა სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) წარმომადგენელმა საქართველოში რაიმუნდ იელემ, რომელმაც აღნიშნა, რომ სურსათის უვნებლობა FAO-ს ათწლიანი სტრატეგიული გეგმის უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია.

„სურსათის უვნებლობის სტანდარტების გაუმჯობესება და მუდმივი განვითარება ჩვენი ორგანიზაციის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წამოადგენს. FAO-ს ათწლიანი სტრატეგიული გეგმა, რომელიც მოიცავს ჩვენი ორგანიზაციის პრიორიტეტებს - უკეთესი წარმოება, უკეთესი კვება, უკეთესი გარემო და უკეთესი ცხოვრება - დიდ როლს თამაშობს 2030 წლისთვის მდგრადი განვითარების მიზნების (SDGs) მიღწევაში. სურსათის უვნებლობა ამ მიზნების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია“, - განაცხადა FAO-ს წარმომადგენელმა საქართველოში რაიმუნდ იელემ.

სურსათის ეროვნული სააგენტოს უფროსმა, ზურაბ ჩეკურაშვილმა, გამოსვლაში ხაზი გაუსვა სააგენტოს მიერ განხორციელებული ღონისძიებების მასშტაბების ზრდას. ყოველწლიურად სურსათის ეროვნული სააგენტო მთელი საქართველოს მასშტაბით ათათასობით სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს, მუდმივ კომუნიკაციაშია ბიზნესსექტორთან, ინფორმაციას აწვდის საკანონმდებლო ცვლილებებისა და ახალი მოთხოვნების შესახებ. ღონისძიების ფარგლებში, რიყის პარკში მისულ სტუმრებს საშუალება ჰქონდათ, გაცნობოდნენ სურსათის ეროვნული სააგენტოს ტექნიკურ აღჭურვილობას.

ევროკომისიის გადაწყვეტილებით, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სურსათის ეროვნულ სააგენტოს, დაავადება „თურქული“ საწინააღმდეგო 345 ათასი დოზა ვაქცინა საჩუქრად გადაეცა.

აღნიშნული ვაქცინებით, დაავადების რისკის ზონებში, ცხოველებს პროფილაქტიკური აცრები ჩატარდება თურქულის ახალი შტამის (SAT-2) საწინააღმდეგოდ, რომელიც გავრცელებულია რეგიონში, მაგრამ საქართველოში არ ფიქსირდება.

„ჩვენი ევროპელი პარტნიორების მხრიდან ცალსახად აღინიშნა, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია ჩვენი ქვეყნის როლი მთლიანად ევროპის რეგიონში კეთილსაიმედო ვითარების უზრუნველყოფაში. ვაქცინები „ცივი ჯაჭვის“ დაცვის პრინციპით გადაინაწილდა; ვაქცინაციის პროცესი ეტაპობრივად მიმდინარეობს“, - განაცხადა სურ-

სათის ეროვნული სააგენტოს უფროსის მოადგილემ ვასილ ბასილაძემ.

აღსანიშნავია, რომ „თურქულთან“ ბრძოლაში, საქართველო აღიარებულია, როგორც ერთ-ერთი წარმატებული ქვეყანა, რომელმაც რეგიონში პირველმა მიიღო PCP-ის მესამე საფეხური, რაც ქვეყანას დაავადების მიმართ თავისუფალი სტატუსის მიღებასთან აახლოებს. მიმდინარეობს აქტიური მუშაობა მეოთხე, ბოლო საფეხურზე გადასასვლელად, რაც ვაქცინაციის მეშვეობით თავისუფალი სტატუსის მიღწევას გულისხმობს.

სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, სურსა-

თის ეროვნული სააგენტო, თურქულის საწინააღმდეგოდ, ყოველწლიურად, 2 მილიონზე მეტ მანიპულაციას (ვაქცინაციას/რევაქცინაციას) ახორციელებს.

აღსანიშნავია, რომ დაავადება „თურქული“ ცხოველების (მსხვილფეხა პირუტყვი, ცხვარი, თხა და სხვა) მწვავე ინფექციური ვირუსული დაავადებაა, რომელიც სწრაფად ვრცელდება. დაავადება უდიდეს ზიანს აყენებს როგორც მთლიანად მესაქონლეობის მიმართულებას, ასევე ქვეყნის ეკონომიკას. „თურქულით“ ადამიანი არ ავადდება.

დასავლეთ საქართველოში ფაროსანას საწინააღმდეგოდ ვირტილოვანი ვამლობები დაიწყო

რების ტექნოლოგიით შეიქმამლება სოფლისა და ტყის პერიმეტრები, სიმინდის მასივები, ჯაგნარები. უსაფრთხოების წესებიდან გამომდინარე, ასევე, ფუტკრის დაცვის მიზნით, ტერიტორიები თერმული ნისლით ღამის საათებში, რეკომენდაციების სრული დაცვით დამუშავდება.

სურსათის ეროვნული სააგენტო მოუწოდებს ფერმერებს, დროულად განახორციელონ აგროკალენდრით გათვალისწინებული ღონისძიებები თხილის ბაღებსა და სხვა სასოფლო-სამეურნეო კულტურებში.

სურსათის ეროვნული სააგენტოს სამცხე-ჯავახეთის რეგიონული სამსახურის ვეტერინარები ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების საწინააღმდეგოდ ეპიდემიოლოგიურ კერებში მსხვილფეხა საქონელს ინსექტოპარიციდული პრეპარატებით ამუშავებენ.

პირუტყვის დამუშავება მიმდინარეობს ადიგენის, ახალციხის და ასპინძის მუნიციპალიტეტების სოფლებში (ნაქურდევ, ტოლოში, მუსხი). ამ დროისათვის 1120 სული მსხვილფეხა პირუტყვია დამუშავებული.

დაავადების თავიდან აცილების მიზნით, სურსათის ეროვნული სააგენტო მოსახლეობას მოუწოდებს, განაფხულიდან ადრეულ შემოდგომამდე ცხოველები ინსექტოპარიციდული შესაბამისად, უსაფრთხოების წესების დაცვით, ინსექტოპარიციდული პრეპარატით და-

მუშაონ; მინდორში მუშაობისას, ატარონ დახურული ტანსაცმელი და ფეხსაცმელი; ცხოველებს ტკიპები ხელთათმანისა და პინცეტის გამოყენებით მოაშორონ; დაავადების გამოვლენის შემთხვევაში, დაუყოვნებლივ მიმართონ ექიმს.

ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელება ცხოველისა და ადამიანის ვირუსული დაავადებაა, რომლის ძირითადი გადამტანი ტკიპაა (Hyalomma). ცხოველებში დაავადება კლინიკური ნიშნების გარეშე მიმდინარეობს, ხოლო ადამიანის შემთხვევაში, დაავადებულ მკურნალობას, შესაძლოა, ლეტალური შედეგი მოჰყვეს.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნება

საქართველოს ფრინველთა სამყარო საკმაოდ მრავალფეროვანია. ჩვენს ტერიტორიაზე ფართოდაა წარმოდგენილი როგორც ენდემური, ისე სხვადასხვა ქვეყნების დასახასიათებელი სახეობები. წარმოდგენილია საქართველოს ფაუნის ერთ-ერთ ყველაზე საინტერესო სახეობებს - წყრომი და ჭინჭრაქა (ღობემძვრალა)

• წყრომი • OTUS SCOPS

წყრომი - Otus scops ბუსნაირთა რიგის ფრინველია, რომელიც საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე გავრცელებულია. მისი სხეულის სიგრძეა 10-12 სმ, ფრთების შლილი კი 47-54 სმ. წყრომისთვის დამახასიათებელია მოყავისფრო-რუხი შეფერილობა შავი ფერის ლაქებით, ყვითელი თვალები და ე.წ. „ყურები“ (წაგრძელებული ბუმბულის ორი კონა თავზე).

ბუების ეს სახეობა გვხვდება სხვადასხვა ჰაბიტატში, მათ შორის ღია ტყეებში, ტყის კიდეებში, კორომებში, ტყეპარკებში, ბუჩქნარებში და ქალაქებშიც კი. წყრომი, როგორც წესი, გვხვდება

დაბლობ ადგილებში, მაგრამ გამრავლების სეზონზე შესაძლოა შევამჩნიოთ უფრო მაღალ სიმაღლეებზე.

წყრომი ბუდეს იკეთებს ხის ფულუროში ან შენობის ხვრელში, ზოგჯერ სხვა ფრინველის მიტოვებულ ბუდეშიც. იგი მაისში დებს 3-5 კვერცხს. მართვეს კი გამოჩეკიდან 22-29 დღის შემდეგ შეუძლია ფრენა.

ჩვეულებრივი წყრომი ძირითადად იკვებება მწერებით, იშვიათად მცირე ზომის ცხოველებით ან ფრინველებით.

• ჭინჭრაქა (ღობემძვრალა) • TROGLODYTES TROGLODYTES

ჭინჭრაქა (ღობემძვრალა) - Troglodytes troglodytes, საკმაოდ მცირე ზომის ფრინველია. მისი სხეულის სიგრძე შეადგენს 8-10 სმ-ს, ხოლო წონა 10 გრამს აღწევს. ჭინჭრაქასთვის დამახასიათებელია მოკლე, აპრეხილი კუდი. ფრინველის სხეულის ზედა ნაწილი ყავისფერი, ხოლო ქვედა ნაწილი მონაცრისფრო შეფერილობისაა. ფრთებზე, კუდასა და სხეულის ქვედა მხარეს აქვს შავი ზოლები. მამრი და მდედრი ჭინჭრაქას გარჩევა საკმაოდ რთულია, რადგან ისინი ვიზუალურად ერთმანეთს ჰგვანან.

ჭინჭრაქა გარემოსთან მარტივად ადაპტირებადი სახეობაა. ის გვხვდება ტყეებში, ბაღებში, პარკებში. ცნობილია, რომ ეს მრავალმხრივი ფრინველები წარმატებით ახდენენ სხვადასხვა

ჰაბიტატების კოლონიზაციას. იგი გავრცელებულია ევრაზიაში, ჩრდილოეთ აფრიკასა და ჩრდილოეთ ამერიკაში. საქართველოში ჩვეულებრივი მობინადრე ფრინველია და გვხვდება ზღვის დონიდან 2100 მ-მდე.

ჭინჭრაქა იკვებება სხვადასხვა პატარა ფეხსახსრიანებით, როგორცაა ხოჭოები, ობობები, ჭიკვლები და ბუბები.

ისინი საკმაოდ აქტიური და მოქნილი ფრინველები არიან. ფრინველები დროის უმეტეს ნაწილს საკვების ძიებაში ატარებენ. აღსანიშნია, რომ მიუხედავად მათი მცირე ზომისა, საკმაოდ ძლიერი ხმის ტემბრი აქვთ. ისინი ცნობილებიც კი არიან მათი ხმამაღალი და რთული მელოდიებით.

საქართველო ასევე მდიდარია მცენარეებით, რომლის გავრცელების თავისებურებასა და მრავალფეროვნებას განაპირობებს ეკოლოგიური პირობები, ჰავისა და რელიეფის ნაირგვარობა, გეოლოგიური აგებულება, გეოგრაფიული მდებარეობა და სხვა. საქართველოში მრავალადაა როგორც ენდემური და რელიქტური, ასევე ადვანტური სახეობის ბუნებრივი და კულტურული მცენარე. საქართველოს მცენარეული საფარის 380-მდე სახეობა ენდემური წარმოშობისაა. ამასთან, ზოგიერთი მათგანი რელიქტურ მცენარეებსაც მიეკუთვნება.

• საპნის ხე • SAPINDUS

საპნის ხე - Sapindus, მარადმწვანე ან ფოთლომცვენი 15 მ-მდე სიმაღლის ხემცენარეა, რომლის სამშობლოა სამხრეთ ამერიკა. ფართოდაა გავრცელებული ბრაზილიასა და ჩილეში. ასევე ავსტრალიაში, ახალ ზელანდიასა და ინდოეთში, ალჟირში, ტუნისში, მაროკოში, მადაგასკარზე, ჩინეთში. დიდი სამრეწველო პლანტაციები აშშ-ის შეერთებულ შტატებში (სამხრეთ ფლორიდასა და კალიფორნიაში). საქართველოში საპნის ხე მე-19 საუკუნის ბოლოს შემოიტანეს.

საპნის ხის ნაყოფი შეიცავს 38%-მდე საპონინს. საპონინი თეთრი ფერის ფხვნილია, აქვს მწარე

გემო, წყალში გახსნისას ძალიან ადვილად და ძლიერად ქაფდება. იგი რთულ ორგანულ ნივთიერებათა ჯგუფს ეკუთვნის, მას იყენებენ ადამიანის ორგანიზმში ქოლესტერინის რაოდენობის განსაზღვრისათვის. საპონინს, როგორც ქაფის კარგ მომცემს, იყენებენ ცეცხლმქრობის დასატენად, ლუდის და სხვა მუშუხუნა სასმელების დასამზადებლად. ასევე იყენებენ მედიცინაშიც, როგორც ნახველის ამოსაღებ და შარდსაღებ საშუალებას. საპონინისაგან დამზადებულ საპონს იყენებენ ჰიგიენური თვალსაზრისით.

• ლაბურნუმი, ოქროს წვიმა • LABURNUM

ლაბურნუმი, ოქროს წვიმა - Laburnum. ფოთლომცვენი ხემცენარე პარკოსანთა ოჯახს მიეკუთვნება და 6-მდე სახეობას მოიცავს.

ლაბურნუმი ცნობილია თავისი ელეგანტური და ორნამენტული გარეგნობით. მას, როგორც წესი, აქვს გლუვი ნაცრისფერი ქერქი და იზრდება დაახლოებით 5-დან 7 მეტრამდე.

ლაბურნუმის ხეების ყველაზე გამორჩეული თვისება მათი ცოცხალი ყვითელი ყვავილები, რომლებიც ყვავიან გვიან გაზაფხულზე ან ზაფხულის დასაწყისში. სახელწოდება "ოქროს წვიმა" მის გრძელ, კასკადებდ დაკიდულ, ყვითელი მტევნებს უკავშირდება. ყვავილები ბარდის მსგავსია და ძალიან მიმზიდველია ფუტკრებისთვის.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ლაბურნუმის

ხის ყველა ნაწილი, მათ შორის ყვავილები, თესლი და ლეროები, შეიცავს ტოქსიკურ ნაერთებს. ეს ნაერთები შეიძლება იყოს საზიანო მისი გადაყლაპვისას, რაც იწვევს ისეთ სიმპტომებს, როგორცაა გულისრევა, ღებინება, დიარეა და თავბრუსხვევა.

ყვავების შემდეგ, ლაბურნუმი წარმოქმნის წაგრძელებულ, გაბრტყელ თესლს. ეს წიპწები თავდაპირველად მწვანეა და მოწითვლისთავე ყავისფერი ხდება. წიპწების შიგნით ნახავთ პატარა, შავ თესლს. მიუხედავად იმისა, რომ თესლი შხამიანია, მათ აქვთ მყარი თესლის საფარი, რომელიც უზრუნველყოფს გარკვეულ დაცვას შემთხვევითი გადაყლაპვისგან.

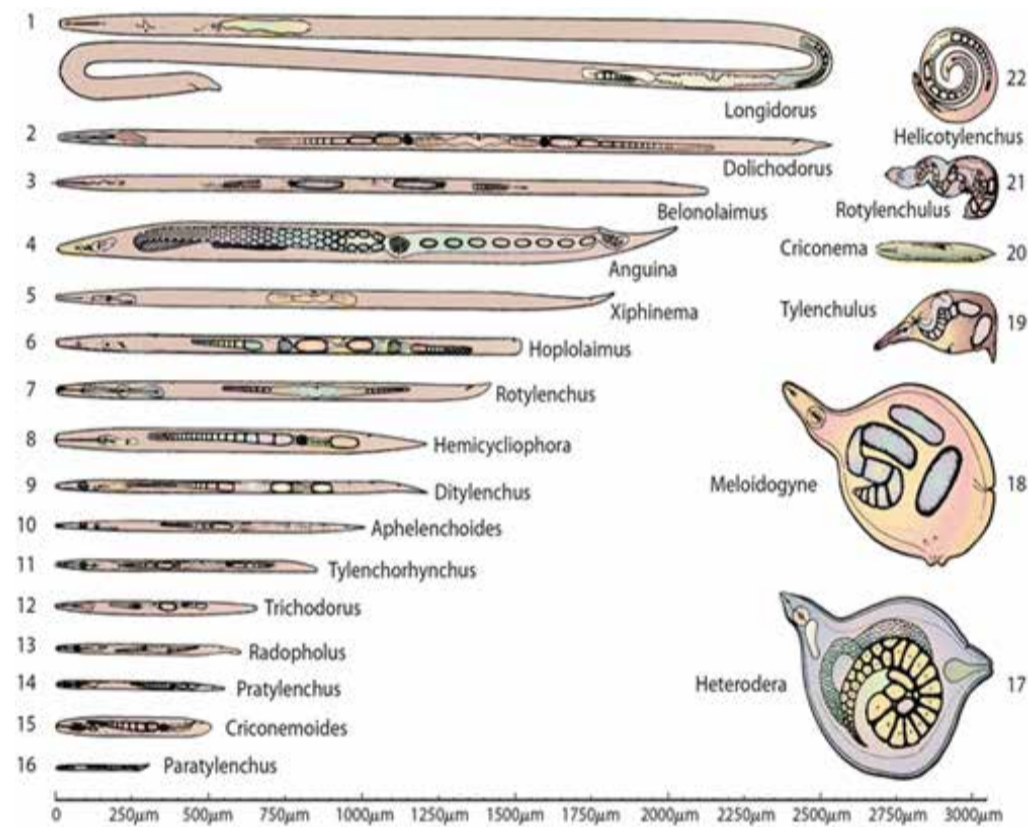

მცენარეთა პარაზიტული ნემატოდები - ფიტოჰელმინთები

ფიტოჰელმინთები, მიკროსკოპული სიდიდის ორგანიზმებია, რომელთა მიზნით შეიძლება განადგურდეს სასოფლო-სამეურნეო კულტურების ნათესები, მრავალწლიანი მცენარეთა პლანტაციები, ტყის მასივები, შენახული მოსავალი და სხვა. მეცნიერებისათვის ცნობილია 3000-ზე მეტი ფიტოჰელმინტი. აქედან 1000 სახეობას შეუძლია გამოიწვიოს მცენარის სხვადასხვა ორგანოებში პათოლოგიური რეაქციები, 500-მდე სახეობა ფიტოჰელმინთობის გამოწვევია, ხოლო მათ შორის 100-მა სახეობამ შესაძლოა სასოფლო-სამეურნეო კულტურები დიდ ფართობზე მასობრივად გაანადგუროს, გამოიწვიოს სახელმწიფოებრივი დონის კარანტინის აუცილებლობა და შეაჩეროს ექსპორტ-იმპორტი ქვეყნებს შორის. ნემატოდებით გამოწვეული ზარალი ყოველწლიურად მსოფლიოში, მოსავლიანობის დანაკარგით 100 მილიარდ დოლარს შეადგენს.

ნემატოდები ანუ მრგვალი ჭიები ფართოდ გავრცელებული მიკროსკოპული ცხოველებია. მათ შორის არიან როგორც თავისუფლად მცხოვრები, ისე პარაზიტული ფორმები. მათი სიგრძე 0,3მმ-დან 5მმ-მდე მერყეობს, თუმცა არის გამონაკლისებიც. მაგ, Dorylaimida-ს შორის ცნობილია 8.94მმ-ი (Xiphinema-ს გვარიდან) და 11 მმ-ზე მეტი სიგრძის მქონე ნემატოდები (Longidorus-ის გვარიდან). ცნობილია ასევე მცირე ზომის 0.3მმ-ზე ნაკლები სიგრძის ფორმებიც (Criconeematidae-ს ოჯახიდან). ფიტოჰელმინთების სიგანე კი გაცილებით ნაკლებია, ჩვეულებრივ 15-20 მიკრონი და არა უმეტეს 200-400 მიკრონისა. სხეულის ფორმა ძაფისებრი ან თითისტარისებრია, მხოლოდ ზოგიერთ ფიტოჰელმინტს აქვს ლიმონისებრი, მსხლისებრი და სხვა ფორმა. ფიტოჰელმინთები ბინადრობენ როგორც ვეგეტაციაში მყოფი მცენარის ორგანოებში, ასევე თესლში, ბოლქვსა და ტუბერებში. ამიტომ მათი მავნე მოქმედება არ შემოიფარგლება მცენარის ვეგეტაციის პერიოდით, შენახვის დროს ნემატოდებისაგან დიდ ზიანს განიცდიან ტუბერები და ბოლქვები.

ნემატოდები სხეულის ზომისა და ფორმის მიხედვით

გარდა პირდაპირი ზიანისა, რასაც ნემატოდები მცენარეებს აყენებ როგორც პარაზიტები, დიდია მათი მნიშვნელობა მცენარეთა სოკოვანი და ბაქტერიული ინფექციების გადატანა-გავრცელებასა და დაავადებების განვითარებაში. ამასთანავე ნემატოდებს არა მარტო პასიურად გადააქვთ სოკოვანი და ბაქტერიული დაავადებები, არამედ იწვევენ მათი გამრავლების სტიმულირებას, აძლიერებენ მათ მიერ გამოწვეულ დაავადებებს, მცენარეთა მიმდებარეობას ჭკობის (ფუზარიოზული, ვერტიცილიოზური და სხვა) მიმართ, დიდ როლს ასრულებენ ფესვის სიღამპლის განვითარებაში, ამცირებენ სასუქების, ხელოვნური რწყვის და სხვა ღონისძიებების ეფექტურობას. ასევე, მხედველობაში მისაღებაა ის გარემოებაც, რომ ნემატოდები ვირუსული ინფექციების გადამტანებია, რომელთაც გადააქვთ სხვადასხვა ფიტოპათოგენური ვირუსი ვაზზე, ხეხილზე, ბოსტნეულ კულტურებზე და სხვა. გარდა ამისა, ნემატოდობიანი მცენარე კარგავს გვალვადამძლეობის, ყინვადამძლეობის უნარს და გამძლეობას სხვა დაავადებებისადმი.

ფიტოჰელმინთები - კვების ტიპის მიხედვით	
კვების ტიპი	ზოგიერთი გვარის ჩამონათვალი
ექტოპარაზიტი	Belonolaimus, Xiphinema, Trichodoros;
ნახევრად ენდოპარაზიტი	Rotylenchulus, Tylenchulus;
მოდრავი ენდოპარაზიტი	Pratylenchus, Radopholus;
ნაკლებ მოძრავი ნემატოდა	Meloidogyne, Heterodera, Nacobus;
ღეროს და ბოლქვის ენდოპარაზიტი	Bursaphelenchus, Ditylenchus;
თესლის გალიანი ნემატოდა	Anguina;
ფოთლის ნემატოდა	Aphelenchoides.

სასოფლო-სამეურნეო და სატყეო მეურნეობებში ფიტოჰელმინთების უმეტესობა ეკუთვნის ტილენქიდების რიგს - Tylenchida, ხოლო მცირედი დორილაიმიდების -Dorylaimida-ს, მაგალითად Meloidogyne spp, Heterodera spp, Aphelenchoides spp, Ditylenchus dipsaci არიან ნემატოდები, რომლებიც აზიანებენ მცენარეებს მთელ მსოფლიოში. Meloidogyne spp, ფესვის გალიანი ნემატოდა, რომელიც ძირითადად ფესვთა სისტემას აზიანებს, შეუძლია მცენარის მცირე დაინვაზირების შემთხვევაში 20%-30%-ით შეამციროს მოსავლიანობა, ხოლო ძლიერ დაინვაზირების შემთხვევაში კი 50%-70%-ით. Heterodera spp, ძირითადად ფესვებს ასუსტებს და აფუჭებს. Ditylenchus dipsaci აზიანებს როგორც მცენარის მიწისქვეშა ნაწილებს (ტუბერი,

ბოლქვი), ასევე გვხვდება მცენარის მიწისზედა ნაწილებში (ღეროში, ფოთოლში, ყვავილში, თესლში). მცენარეში შეჭრისას სიმპტომები ვლინდება მცენარის მიწისზედა ნაწილების შესუბებით, დეფორმაციით, ფერის შეცვლით და ზრდის შეჩერებით, ხოლო ბოლქვების და ტუბერების შემთხვევაში, ლპობით. ასევე ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნემატოდაა Bursaphelenchus xylophilus ფიჭვის მერქნის ნემატოდა, რომელსაც შეუძლია ძალზე სწრაფად გაახმოს ხე, ის ძალზე საშიში პარაზიტია.

ფიტოჰელმინთების გამოსავლენად აუცილებელია ნიადაგის და მცენარეული ნიმუშების ლაბორატორიული გამოკვლევა, ხოლო გამოვლენის შემთხვევაში, შესაბამისი სპეციალური ღონისძიებების გატარება.

ფიტოჰელმინთების მიერ მცენარის დაზიანების ფორმები

ა. ბოსტნეულის დაგალიანებული ფესვი, ფესვის გალიანი ნემატოდით (Meloidogyne spp), ბ. მცენარე სოიოს დაინვაზირებული ფესვი, სოიოს ცისტინი ნემატოდით (Heterodera spp), გ. Ditylenchus dipsaci-ით დაზიანებული ტკბილი კარტოფილი, დ. ფიჭვის მერქნის ნემატოდით Bursaphelenchus xylophilus-ით დაზიანებული ფიჭვი.

ქრიზანთემას ფოთლები

მარწყვის ფოთლები ნემატოდით დაზიანებული

ღეროს ნემატოდის მიერ დაზიანებული ა) ყვავილი ნარცისის ბოლქვი და ბ) ხახვი.

რეკომენდაციები:

- სარწყავი სისტემის ტიპის გათვალისწინება (არ არის სასურველი მიგდებით მორწყვა, რაც მავნებლის სწრაფ გავრცელებას უწყობს ხელს);
- მექანიკური იარაღების დეზინფექცია, რათა თავიდან იყოს აცილებული ფიტოჰელმინთების შეტანა-გავრცელება სათეს-სარგავ საკარგულებზე;
- სარგავი-სათესი მასალის გამძლე ჯიშებით ან ჰიბრიდებით ჩანაცვლება;
- ხშირი თესლბრუნვები;
- ნემატოდისადმი მიმდებარე კულტურები თესლბრუნვიდან ამოღებული უნდა იქნეს არანაკლებ 4-5 წლით;
- მცენარის გაძლიერება საკვები ნივთიერებებით;

- ნიადაგის გასუფთავება ზეტმეტი მცენარეული ნარჩენებისა თუ სარეველა მცენარეებისაგან;
- დაინვაზირებული მცენარეების ამოძირკვა და განადგურება;
- ნიადაგის ხშირი გაფხვიერება;
- ფუმიგაცია, ნემატოციდების გამოყენება და სხვა.

სასოფლო-სამეურნეო მცენარეთა დაცვის ღონისძიებების სწორად წარმოათვისა და პროდუქციის დანაკარგების თავიდან არიდების მიზნით, აუცილებელია წინასწარ იქნას ნიადაგი და სარგავ-სათესი მასალა შემოწმებული ფიტოჰელმინთებზე, რაც აგარიდებთ თავიდან გაუთვალისწინებელ, ზედმეტ ხარჯებს.

ლობიოს მოყვანა საქართველოში

ლობიო (კუბი) მოჰყავთ როგორც წმინდა ნათესების სახით, ისე სიმინდში შერეული ან შპალერზე (სარის ლობიო). აღნიშნულის საშუალებას იძლევა ჩვენში არსებული ამ სახეობის უამრავი ფორმა, ჯიში და პოპულაცია, რომელთა შორის არის მინდვრის, ე.წ. „კუტი“ ფორმებიც. ადგილობრივი ჯიშებიდან აღსანიშნავია **მინდვრის წითელი, ხეთაგური-4, ადგილობრივი წითელი, ლიახვი, ჩიტისკვერცხა, ადგილობრივი წითლადჭრელი, მუხრანულა, ბერბუკულა, ცანავა, შულავრული, ბათუმურა, ქონა და სხვა მრავალი.**

ლობიო მოჰყავთ როგორც ძირითადი საგაზაფხულო კულტურა. თესლობრუნვაში მის კარგ წინამორბედად სიმინდი ითვლება. საქართველოს წინამთიანეთში (იმერეთი, რაჭა-ლეჩხუმი, ქვემო 56 ბოსტნული კულტურები სვანეთი და ა.შ.) ლობიოსთვის უნდა შეირჩეს სარეველებისაგან და წინამორბედი კულტურის ნარჩენებისაგან კარგად გაწმენდილი ნაკვეთი, სადაც ნიადაგი გვიან შემოდგომით ან ზამთარში 22-25სმ სიღრმეზე მოიხვნება. ეწერი ნიადაგების ნაყოფიერების ასამაღლებლად კი საჭიროა 8-10 წელიწადში ერთხელ ნიადაგის ღრმად - 30-35სმ-ზე დამუშავება კირის შემცველი სასუქების 8-10ტ/ჰა შეტანით. გაზაფხულზე თესვისწინა კულტივაციის შემდეგ ლობიო ითესება მაშინ, როდესაც ნიადაგის ტემპერატურა თესლის ჩათესვის სიღრმეზე (4-6 სმ) 12-14°C-ს მიაღწევს. რაჭაში ლობიოს თესვის ოპტიმალური პერიოდი 15-20 აპრილიდან 5-10 მაისამდეა. ერთ ჰექტარზე 250-

300 ათასი გადვივების უნარის მქონე მარცვალი უნდა დაითესოს, რაც მსხვილმარცვლიანი ჯიშებისათვის 95-130კგ-ია, საშუალო მარცვლიანი ჯიშებისათვის 80-90კგ, ხოლო წვრილმარცვლიანი ჯიშებისათვის 60-70კგ. ლობიოს დასათესად იყენებენ ბოსტნულის ან სიმინდის სათეს მანქანებს. მცირეკონტურნიან ნაკვეთებში კი გამოყენებულია ხელით დაბუნდა. თესვის წესად რეკომენდებულია მწკრივად თესვა. მწკრივებს შორის მანძილი 45-60სმ-ია. ქარების მავნე მოქმედების ასაცილებლად ლობიოს 4-6 მწკრივის შემდეგ რეკომენდებულია 2 მწკრივი სიმინდის კულისების თესვა.

შპალერს, ძირითადად, მწვანე ლობიოს მისაღებად იყენებენ, რისთვისაც 240სმ სიმაღლის ბოძზე აჭედებენ პერპენდიკულარულ 45 სმ-იანი თამასას, ლათინური T-ს მსგავსად. ასეთი ფორმის ბოძები რიგში 6-7 მეტრის მოშორებით უნდა დადგეს. რიგები ერთმანეთისაგან 1,2-2,5 მეტრის მოშორებით დგება. თითოეულ ბოძზე ჰორიზონტალური თამასას ბოლოში ორი მავთული იჭიმება, რომელიდანაც ყოველ მცენარესთან ეშვება კანაფი, რომელზედაც მცენარე ეხვევა. ასე რომ, ყველა ერთ რიგ T ასოსებრ ბოძზე ორი 45სმ-ით დაშორებული ლობიოს რიგი მიიღება, რომელიც თავის მხრივ 90- 110სმ-ით არის ერთმანეთისაგან დაშორებული. რა თქმა უნდა, შესაძლებელია სხვა კონსტრუქციის შპალერის ანდა სარის (ფორჩხის) გამოყენებაც. ლობიოს ნათესი აღმოცენებამდე მსუბუქი ფარცით უნდა დაიფარცოს. ხოლო რიგების შეკვრამდე კი საჭიროა კულტივაცია და თოხნა ჩატარდეს. სარ-

წყავ ნაკვეთებში კარგია 2-3-ჯერ რწყვა, ამინდის პირობების გათვალისწინებით. ლობიო ადებულ უნდა იქნას მაშინ, როდესაც მცენარეზე პარკების 80-85% მომწიფდება. კარგად გამომშრალი მარცვალი მშრალ და დებინფიცირებულ საწყობებში უნდა შევინახოთ.

განოყიერება

ნიადაგის ძირითადი დამუშავების დროს, მისი აგროქიმიური ანალიზით მიღებული მონაცემების მიხედვით, მინერალური სასუქებიდან, უმჯობესია, ფოსფორი და კალიუმი შევიტანოთ. ხოლო იმ შემთხვევაში თუ ეს შეუძლებელია, მაშინ საორიენტაციო დოზაა P-60-80, K-65-90. მცდარია ის მოსაზრება, რომ ლობიო და, საერთოდ, პარკოსნები აზოტოვანი სასუქების შეტანას არ საჭიროებენ, ვინაიდან აზოტის ფიქსაცია მათ ფესვებზე კოჟრის ბაქტერიების მიერ ხდება. თუმცა, კოჟრებში ფიქსირებულ აზოტს თავად მცენარე ვერ იყენებს. მათი გამოყენება პარკოსანი მცენარის სიკვდილის შემდეგ მოცემულ ნაკვეთზე მოყვანილი შემდგომი კულტურის მიერ ხდება. ამდენად, აუცილებელია, ნიადაგში ძირითადი ხვნის ან თესვის წინა დამუშავებისას 30-40 კგ აზოტი მაინც შევიდეს.

ლობიო ერთ-ერთი ტრადიციული და ფართოდ გავრცელებული კულტურაა, რომელსაც ჩვენ სამხარეულოში ძალზე მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია. მას იყენებენ როგორც ნედლი პარკის, ისე მწიფე მარცვლის სახით. ამასთან, ლობიოს მწვანე პარკი ფართოდ გამოიყენება საკონსერვო მრეწველობაშიც.

სოიას მოვლა-მოყვანის მოკლე ცნობარი

ადგილი თესლობრუნვაში

სოია სუკეთესო წინამორბედაა ყველა კულტურისათვის გარდა პარკოსნებისა, ის ამდიდრებს ნიადაგს აზოტით და სხვადასხვა საკვები ელემენტებით, რომელიც მის ფესვთა სისტემას ამოაქვს ნიადაგის ქვედა ფენებიდან. თავად სოიასათვის საუკეთესო წინამორბედაა თავთავიანები და სათოხნი კულტურები, რომლებიც ნიადაგს ტოვებენ სარეველებისაგან სუფთას, რა თქმა უნდა, გარდა პარკოსანი კულტურებისა.

ნიადაგის მომზადება

სოიასთვის ნიადაგი უნდა მოიხნას ღრმად არა ნაკლებ 25-27 სმ-ისა. აღმოსავლეთ საქართველოსთვის მზრალად, ხოლო დასავლეთ საქართველოსთვის ადრე გაზაფხულზე ისევე როგორც სიმინდისათვის. ნიადაგი უნდა დამუშავდეს და თესვის წინ გაფხვიერდეს კარგად. თესლის მომზადება

დასათესად გამოყენებული უნდა იქნეს რეგიონისათვის რეკომენდირებული ჯიში. თესლი უნდა იყოს გაწმენდილი და დახარისხებული მსხვილი და თანაბარი ფრაქციის. კარგი იქნება თუ თესვის წინ სათესლე მასალა დამუშავდება სპეციალური სოიას ნიტრაგინით.

სოიას თესვა

სოიას ახალი აღმონაცენი უკეთ უძლებს წაყინვებს ლობიოსთან შედარებით, ამიტომ ის უფრო ადრე შეიძლება დაითესოს ვიდრე ლობიო და სიმინდი. სოიას თესვის საუკეთესო პერიოდი, როცა ნიადაგის სათესი ფენა გათბება 10 გრადუსამდე. საქართველოსთვის სოიას თესვა ემთხვევა სიმინდის და ლობიოს თესვას. საქართველოს ბარის პირობებისათვის ეს პერიოდი ემთხვევა 10-დან 20 აპრილს.

სოია ითესება მწკრივთაშორის 60-70 სმ, ხოლო მცენარეთა შორის 18-20 სმ დაშორებით. შესაძ-

ლებელია ზოლებად თესვა, ზოლებს შორის იგივე მანძილი და ზოლებში მწკრივებს შორის 15-45-სმ. შესაძლებელია კვადრატულ ბუდობრივი თესვა 60X60, 70X70 სმ ბუნაში 5-6 მცენარის დატოვებით. შესაძლებელია სოიასა და სიმინდის თესვა: ერთი მწკრივი სიმინდი და ერთი მწკრივი სოია და ა.შ. იმის მიხედვით თუ რომელი კულტურის მოსავალი უფრო მეტად გაინტერესებთ.

თესვის ნორმა

სოია სუფთად თესვის დროს ითესება ჰექტარზე 30-40 კგ. სიმინდში შეთესვის დროს 10-14 კგ. ჩათესვის სიღრმე არის 4-5 სმ. დათესვისთანავე კარგია ნათესი მოიტკეპნოს.

ნათესის მოვლა

სოიას ნათესი უნდა იყოს სუფთა სარეველებისაგან და ნიადაგი ფხვიერი. თესვის შემდეგ აღმოცენებამდე შესაძლებელია ნიადაგის ჰერბიციდის გეზაგარდის შეტანა, ან კულტივაციის ჩატარება მწკრივთაშორის და ჰერბიციდის მაგ. სეფტის შეტანა და ა.შ.

ნიადაგის ანალიზების მიხედვით საჭიროა ნათესში შევიტანოთ საკვები ელემენტები. უმჯო-

ბესია გამოკვება ჩატარდეს ყვავილობამდე. სარწყავ ზონებში მორწყვა უნდა ჩატარდეს საჭიროებისამებრ აუცილებელია მორწყვა ყვავილობის დაწყებამდე და მარცვლის ჩამოყალიბების პროცესში.

მოსავლის აღება

სოია უნდა ავიღოთ მომწიფების ფაზაში, რაც მდგომარეობს შემდეგში: მცენარის ღერო, ფოთოლი და პარკები გაყვითლდება, ფოთლები ჩამოცივდება და მარცვალი გამაგრდება. მოსავლის აღების დაგვიანება არ შეიძლება, რადგანაც ზოგ ჯიშს მომწიფებისას ახასიათებს მარცვლის ცვენა. სოიას მოსავლის აღება ხდება კომბაინით ერთ ფაზად, შესაძლებელია მოსავალი ავიღოთ ორ ფაზად ე.ი. ჯერ მოიმკება, დაიყრება ღვარეულებად და შემდეგ გაშრობისას გამოილეწება კომბაინით. გამოცეხილი მარცვალი უნდა გაიშალოს დახურულ ფარდულში. გაშრობის შემდეგ უნდა გაიწმინდოს და დახარისხდეს დამხარისხებელ აგრეგატზე, 14 პროცენტი ტენიანობისა უნდა ჩაიყაროს ტომრებში და შევინახოთ კარგი ჰაერაციის მქონე საცავში.

